

TRIMIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 273-274 / octombrie 2014

Luptati și veti învinge!

M. Ulebrany

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

O mare importanță pentru răspândirea culturii ucrainene care să fie resimțită de ucrainenii din România o are cartea. În pofida dificultăților financiare pe care criza le-a adus în acest domeniu și a faptului că internetul ar „ucide” cartea, avem o producție de carte care dovedește o stare de normalitate. Se poate

Pornind de la 10-12 titluri editate anual până în prezent, anul acesta s-a ajuns până acum la 15 cărți. Asistăm, așadar, la o adevărată explozie de carte ucraineană care arată că avem mulți intelectuali de calitate. Este necesar ca numeroasele manuscrise aflate în portofoliul Uniunii Ucrainenilor din România să fie pregătite, con-

neană, istoria Ucrainei, albume de artă (Mirosława Szandro, *Cusături huțule*, 2010); foarte căutate au fost dicționarele bilingve româno-ucrainene.

Ceea ce a demonstrat odată mai mult comunitatea noastră la târguri este că suntem activi și avem oameni talentați. Pe de altă parte, am aju-

Cartea ucraineană nu cunoaște criza

spune că se menține interesul pentru carte, complementar celui pentru internet.

La ucraineni, cartea se bucură, din cele mai vechi timpuri, de mult respect și chiar de venerație. Încă de pe vremea Rusiei Kievene, cartea era considerată un tezaur de înțelepciune umană și cea mai de preț hrană spirituală. Iată ce stă scris în *Letopisețul rus* [= protoucrainean] din 1037: „Căci mult folos trage omul din învățătura cărții. Cărțile ne învață și ne îndrumă pe calea pocăinței, din cărți dobândim înțelepciune și cumpătate, căci ele sunt râuri ce adapă întreaga omenire, sunt izvoare de înțelepciune. Cărțile ascund o nemăsurată profunzime”.

Această pasiune pentru carte a fost moștenită și de ucrainenii din România, ei fiind nu numai consumatori, ci și creatori de cultură. În fiecare an, purtătorii mesajului cultural și științific al etniei ucrainene (alcătuiți din scriitori, oameni de știință etc.) lansează în circulație, cu sprijinul financiar al Guvernului României, în medie, 10-12 titluri de cărți în domeniul beletristicii, folclorului, lingvisticii, istoriei, muzicii, relațiilor româno-ucrainene etc., reușind să convingă lumea culturală și științifică din România și din alte țări că este capabilă să producă valori remarcabile.

form planului, de tipar, pentru a deveni cărți și a ajunge în mâinile cititorilor care le așteaptă.

După ce cartea devine produs editorial, publicarea ei nu se încheie, dimpotrivă, se poate spune că, de fapt, acum începe. Este cunoscut faptul că la noi cartea ajunge la public nu prin etalarea ei în librării, cum este, de fapt, normal. Noi răspândim sau difuzăm producția noastră de carte prin forțe proprii, care sunt destul de costisitoare.

Popularizăm produsele noastre editoriale prin participări la târgurile de carte (Târgul Internațional „Gaudeamus”; Salonul de Carte, Presă și Muzică, găzduit, de obicei, în prag de primăvară; Târgul Internațional de Carte „Bookfest”), repere ale vieții culturale românești. Expunem de fiecare dată numeroase cărți semnate de autori ucraineni din România. De remarcat că mulți vizitatori români sau de altă naționalitate zăbovesc în fața standului nostru, interesându-se de traduceri din literatura ucraineană.

Merită subliniat faptul că unele dintre cărțile publicate sub egida UUR au obținut premii internaționale, Premiul Uniunii Scriitorilor din România sau au fost nominalizate pentru Premiul Academiei Române.

UUR nu are o tipografie proprie. Organizația noastră apelează, pentru tipărire, la firme specializate în acest sens, reușind să scoată o carte de calitate, dar cu bani mulți. Credem că a sosit momentul să achiziționăm o tipografie a noastră, așa cum au făcut de multă vreme alte minorități.

Cartea editată de UUR poate fi considerată o emblemă culturală a comunității ucrainene. Ea este o fereastră deschisă spre om și umanitate, spre problemele de azi și de mâine și va contribui, fără îndoială, substanțial la longevitatea și vitalitatea comunității ucrainene din țara noastră.

Ion ROBCIUC

Comunicat de presă

În ziua de 27 septembrie 2014, cu ocazia sărbătorii Înălțarea Sfintei Cruci, pe stil vechi, domnul deputat Ion Marocico, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România în Parlamentul României, a participat, la invitația preotului paroh Nicolae Lauriuc, la Hramul Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Sighetu Marmăției.

Slujba a fost oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu vicarul general al Vicariatului Ortodox Ucrainean din Sighetu Marmăției, preotul Ioan Pițura, la manifestare luând parte 23 de preoți și călugări ucraineni, reprezentanți ai autorităților locale, alături de peste 1500 de localnici.

„Sunt bucuros să constat, odată în plus, că tradițiile și obiceiurile noastre sunt promovate cu responsabilitate și, mai mult, sunt îmbrățișate cu inima deschisă de tână generație. Atât timp cât în școli se vor ține cursuri în ucraineană, în biserici se va sluji în limba ucraineană, iar acasă, fiecare dintre noi va transmite copiilor elementele de bază ale culturii ucrainene, nu vom avea cum să ne pierdem identitatea. Este de da-

toria noastră, a tuturor, să facem eforturi pentru a stimula implicarea tinerilor în activități specifice, de a ne conserva și promova valorile culturale, pentru a ne putea defini ca etnie și peste ani“, a declarat domnul deputat Ion Marocico.

În contextul manifestării, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România în Parlamentul României a avut o întâlnire cu preoții din Maramureș în cadrul căreia s-a discutat despre posibilitatea de a fi acordate Bisericii Ortodoxe Ucrainene finanțări pentru susținerea Mănăstirii din Ruscova, precum și pentru finalizarea lăcașurilor de cult aflate în construcție. De menționat că în zonă ucrainenii au fost atestați încă din secolul al XIV-lea, iar Biserica Ortodoxă Ucraineană din Sighetu Marmăției a fost construită la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

În ziua de duminică, 28 septembrie a.c., programul domnului deputat Ion Marocico a continuat în județele Maramureș și Suceava, unde au avut loc întâlniri cu membri ai comunităților de ucraineni, au fost acordate audiențe, mare parte dintre problemele semnalate vizând retrocedările de terenuri.

Ion MAROCICO,
deputat UUR

La 23 octombrie 2014, președintele UUR, Ștefan Buciuta, a împlinit o vârstă „rotundă“, 70 de ani! Intrarea în rândul „șaptezecistilor“ a fost sărbătorită împreună cu colegii și prietenii, la Siret, cu prilejul desfășurării ședinței ordinare a Consiliului UUR în localitatea Rogojești. Toți cei prezenți i-au urat din tot sufletul „La mulți ani!“, împreună cu familia. Urărilor de bine și sănătate le adăugăm și pe ale noastre.

Curierul ucrainean

Ne mândrim cu copiii noștri

Cozma Carla Ioana, născută la 16 septembrie 2003, în orașul Baia Mare, fiica lui Cozma Marius și Cozma (Buciuta) Crina a obținut premiul II, diploma de merit și medalia de argint plus 1000 RON la etapa finală pe țară la limba română cu 94 de puncte la concursul organizat pentru clasa a 4-a.

INTERPELARE

Adresată: Domnului Liviu Nicolae Dragnea, viceprim-ministru, ministrul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

De către: Deputat Ion Marocico (Uniunea Ucrainenilor din România) Grupul parlamentar al minorităților naționale

Obiectul interpelării: Schimbarea microbuzului de care beneficiază elevii Școlii Gimnaziale C.A. Rosetti, județul Tulcea

În urma deplasărilor efectuate în zonele cu importante comunități de ucraineni din județul Tulcea și a discuțiilor avute cu reprezentanți ai acestei comunități, dar și cu autoritățile locale, mi-a fost semnalată următoarea problemă cu care

se confruntă Școala Gimnazială din comuna C.A. Rosetti, pentru care vă solicit sprijinul.

Microbuzul pentru transport școlar de tip Opel „Mavono trabus“, repartizat în cursul acestui an, cu tracțiune spate (2x2) și gardă mică la sol (aproximativ 14 cm), nu este adecvat specificului zonei (teren nisipos, sărătos, cu multe drumuri forestiere), rămânând adesea împotmolit. În plus, având în vedere că urmează perioada de iarnă, zăpada, depusă chiar și în strat mic, va duce la blocarea temporară a transportului de elevi, până la dezghețarea drumurilor care fac legătura între sate. Mai mult, în zonă nu există drumuri amenajate.

În acest sens, pentru evitarea blocajelor și a situațiilor neplăcute pentru elevi, ar fi bine-venită schimbarea actualului microbuz cu unul nou, adecvat zonei (tracțiune 4x4 și garda la sol de minimum 20 de cm).

Menționez că la această școală învață un număr de 53 de elevi, care provin din satele C.A. Rosetti, Periprava (aflat la 15 km de școală), Cardon (aflat la 9 km de școală), Letea (aflat la 6 km de școală) și Sfiștofca (aflat la 3 km de școală).

Având în vedere cele de mai sus, vă rog, stimate domnule viceprim-ministru, să analizați oportunitatea schimbării, cât mai curând posibil, a microbuzului de care beneficiază elevii care frecventează Școala Gimnazială C.A. Rosetti, județul Tulcea, și să-mi comunicați rezultatele acestui demers.

Solicit răspuns scris.

Cu stimă,
deputat Ion Marocico

INTERPELARE

Adresată: Domnului Liviu Nicolae Dragnea, viceprim-ministru, ministrul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

De către: Deputat Ion Marocico (Uniunea Ucrainenilor din România) Grupul parlamentar al minorităților naționale

Obiectul interpelării: Construirea unei noi școli în comuna Repedeș și dotarea Liceului Tehnologic Repedeș cu un autobuz pentru transport școlar

În urma deplasărilor efectuate în zonele cu importante comunități de ucraineni din județul Maramureș și a discuțiilor avute cu reprezentanți ai acestei comunități, dar și cu autoritățile locale, mi-a fost semnalată situația specială cu care se confruntă Liceul Tehnologic din comuna Repedeș, pentru care vă solicit sprijinul.

La începutul anului școlar 2012/2013, din cauza stării de degradare și a pericolului de prăbușire a clădirii, Școala Gimnazială Repedeș a fost închisă, iar cei peste 200 de elevi de la școală au fost mutați la Liceul Tehnologic Repedeș, pentru a-și putea continua cursurile. În prezent, la Liceul Tehnologic Repedeș, învață aproximativ 900 de elevi, dintre care 197 la nivel preșcolar, 268 la nivel primar, 252 la ciclul gimnazial, 31 la învățământ profesional și 125 frecventează cursurile liceale.

De două ori pe zi, dimineața și la prânz, trebuie transportați la Repedeș, cu microbuzul, nu

mai puțin de 220 de elevi, din satele Luh, Micluș, Plaic, Lespedea de Jos, Lespedea de Sus, Jolob și Hecica, ceea ce presupune costuri foarte mari, dar și mult timp pierdut de unii dintre elevi.

Având în vedere distanțele mari pe care trebuie să le parcurgă elevii până la Repedeș, au fost întocmite și depuse la Ministerul Educației Naționale, în anii 2007 și respectiv, 2012, două proiecte privind construirea unei noi școli gimnaziale în satul Micluș, dar din păcate, nu au fost primite răspunsuri privind finanțarea. Consider că în contextul dat, construirea acestei școli trebuie să devină o prioritate, ușurându-se astfel situația în care se află copiii din zonă.

Menționez că în comuna maramureșeană Repedeș comunitatea ucraineană este majoritară - aproximativ 98% din cei 4750 de locuitori, iar la Liceul Tehnologic cursurile pentru elevii de până în clasa a VIII-a se desfășoară în ucraineană.

Având în vedere cele de mai sus, vă rog, stimate domnule viceprim-ministru, să sprijiniți comunitatea de ucraineni din comuna Repedeș prin: alocarea, cât mai curând posibil, a fondurilor necesare în vederea construirii unei noi școli în satul Micluș și a unui autobuz pentru transportul școlar, în vederea eficientizării cheltuielilor de transport. Vă rog să-mi comunicați soluțiile identificate pentru rezolvarea acestor situații.

Solicit răspuns scris.

Cu stimă,
deputat Ion Marocico

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București

Telefon: 021.222.0724,

Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la
Tipografia

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

„CEL MAI BUN TRADUCĂTOR AL POETULUI NAȚIONAL AL UCRAINEI, TARAS ȘEVCHENKO”

Interviu cu scriitorul Ion Cozmei, vicepreședinte al Societății Scriitorilor Bucovineni

Ion Cozmei: Remarcabilul slavist Stan Velea (cu precădere în spațiul literaturii poloneze) acordă, din păcate, o atenție infimă romantismului ucrainean, numele lui Taras Șevchenko lipsind cu desăvârșire, în vreme ce romanticii englezi, germani, francezi, italieni, dar și rușii Pușkin și Lermontov, sunt citați cu insistență. Deși sumarul monografiei este generos, circumscris, cvasitotal, esteticii romantice (context european, emergente patriotice, reperele artei poetice, sub incidentele poeziei populare, scriitorul wertherian, mirajul Orientului, între Faust și Prometheus, luciditate romantică), dimensiuni estetice regășibile și în romantismul ucrainean, cu precădere la marele Șevchenko, doar în două locuri, în cadrul aceluiași articol (Context european), este consemnat, fugitiv, termenul ucrainean: „Romanticii polonezi, alături de cei ruși și ucraineni, aduc masiv în romantismul european poezia inefabilă a stepelor”. „Întipărită pentru totdeauna în memoria afectivă și înfrumusețată de aura departelui nostalgic, peisajele natale - lituaniene, poloneze și ucrainene - vor reverbera tensionat în straturile emoționale ale operelor, ogoind dorul de țară al exilaților (Șevchenko a fost unul dintre marii exilați - n.n.), autori și cititori, și aproape întotdeauna, îndemnând la acțiuni armate pe măsura virtuților strămoșești”.

Stelian Gruia este primul exeget român care tratează punți comune între romanticul ucrainean și cel polonez, rolul lui Mickiewicz în această interdependență fiind determinant: „Prima operă literară care marchează apariția romantismului ucrainean este balada Tardowski, semnată de P. Hulak - Artemovskiy, fiind o imitație după balada lui A. Mickiewicz Pani Tardowska (...) Alegerea operei lui Adam Mickiewicz n-a fost întâmplătoare. Hulak-Artemovskiy cunoștea foarte bine limba și literatura țării vecine, iar în revistele vremii, care apăreau la Harkov, scrie nenumărate articole despre viața literară din Polonia. La sfârșitul anului 1825, Hulak-Artemovskiy face cunoștință cu genialul poet polon care, în drumul său de la Odesa la Moscova, a poposit câteva zile în Harkov. Cărțile poporului ucrainean constituie programul ideologic al romanticilor ucraineni, el fiind puternic influențat de operele programatice ale romantismului european, îndeosebi de cele ale lui Adam Mickiewicz și Ludovik Ștur (...) Aidoma lui Adam Mickiewicz, care în *Ksiegi narodu polokiego i pielgrzymstwa polskiego* (Cărțile poporului polonez și ale pelerinajului polonez) idealizează viitorul poporului polonez. M. Kostomarov prevede un ideal similar Ucrainei viitoare (...) „Dacă slavii au căzut în robie, nu sunt vinovați numai

țarul și șleahța, robia nu este o inovație a spiritului slav, ci a celui german și tătar. Adevăratul slav nu iubește nici un stăpân în afara lui Dumnezeu și a lui Isus Hristos. Ucraina se află în sicriu, dar ea încă nu a murit. Glasul ei, care îndeamnă pe toți slavii la libertate și frăție, și-a găsit ecoul în toată lumea. Acest glas al Ucrainei s-a auzit și la 3 mai 1791, când polonezii au hotărât să-și organizeze republica”.

Dincolo de aceste evidente privind receptarea critică a romanticului Șevchenko pe plan european și universal, trebuie să remarcăm „revizuirea”, care s-a produs în spațiul literar românesc privind opera bardului ucrainean, începând cu anul 1990. Noile traduceri din Cobzarul șevchenkian, mult mai apropiate textului original, precum și viziunea obiectivă a exegeților români întru Șevchenko au „detronat” benefic eticheta exclusiv sociologică a lui Gherea, cât și pe cea, necritic preluată, a lui Sadoveanu.

În afară de Stelian Gruia, care și „revizuieste” lucrarea de doctorat din 1973 închinată lui Șevchenko, concluzionând că „pe lângă talentul său de geniu, Taras Șevchenko aduce în rândul grupului romantic ucrainean și o biografie, unică prin dramatismul ei, nu numai pentru literatura poporului de pe Nipru, ci și pentru întregul patrimoniu al moștenirii literare universale”. Dan Horia Mazilu îi va consacra marelui cobzar ucrainean un studiu consistent, așezându-l pe Șevchenko alături de Byron, prin apelul la marele poem romantic, de Mickiewicz, Pușkin și de Lermontov. La rândul ei, cercetătoarea Magdalena Laszlo-Kuțiuik îl include pe Șevchenko în rândul romanticilor creatori de mituri originale, remarcând instrumentul lingvistic de excepție al marelui poet, capabil să întrupeze „mitul Ucrainei”.

Este necesară, prin urmare, o „recitare” critică a operei poetului național al Ucrainei, insistându-se pe dimensiunile ei romantice, care-l plasează pe Șevchenko, incontestabil, în galeria marilor romantici universali”.

Emil Simion: Cum ați primit afirmația susținută de cel mai mare scriitor ucrainean contemporan, eroul Ucrainei, Ivan Draci?

Ion Cozmei: Marele poet Ivan Draci de la Kiev s-a deplasat personal la Suceava la sărbătorirea mea la vârsta de 60 de ani și mi-a acordat o diplomă de onoare și o medalie jubiliară din partea Asociației „Ucraina - Lumea” pe care o conduce, iar la editarea volumu-

lui bilingv „Cobzarul”, Editura Bukrek, Cernăuți, 2011, a oferit volumului o prefață, care mi-a adus reale satisfacții și aprecieri. Citez un fragment din prefață: „Cu aceste cuvinte despre Taras Șevchenko, aș dori să felicit Editura Bukrek și pe talentatul traducător din România, pe cunoscutul poet român, Ion Cozmei, care a pregătit traducerea în limba română a Cobzarului ucrainean. De mai bine de douăzeci de ani domnul Cozmei este preocupat de transpunerea în limba română a creației poetului nostru național. Traducerile sale au fost recunoscute ca fiind cele mai reușite. Acest fapt demonstrează talentul deosebit al poetului și traducătorului.

Am speranța că geniul Cobzarului nostru, nemuritoarea sa creație, mărețul său cuvânt care a devenit tezaurul nostru spiritual, în traducerea lui Ion Cozmei vor transmite poporului român dorința noastră de mai bine, mândria care o avem față de națiunea noastră și față de destoinicia săi fii, dorința noastră de a trăi în noua și libera familie a popoarelor europene”.

Emil Simion: Recunoașterea dumneavoastră ca fiind cel mai bun traducător al poetului național al Ucrainei în limba română a fost răsplătită de-a lungul anilor cu o serie de premii, diplome, medalii, decorații, alte distincții. V-aș ruga să le enumerați, precizând și momentele când v-au fost conferite.

Ion Cozmei: Ca să relatez pe scurt, voi spune că pentru activitatea mea de traducător al „Cobzarului” lui Șevchenko și pentru lucrarea mea de doctorat Taras Șevchenko - poetul național al Ucrainei și receptarea lui în România mi s-au acordat următoarele distincții: Premiul pentru traducere al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Bacău, 21 septembrie 2012; Premiul pentru traducere și premiul relații culturale ale Uniunii Scriitorilor din Moldova (11 martie, 2014); Premiul pentru traducere și Medalia „Decorație de onoare” a Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina, 19 mai 2014; Premiul I al Festivalului Național de Creație „Vrancea literară”, pentru traducere în limba română a Cobzarului lui Taras Șevchenko, 2012; Diplomă de excelență a revistei „Poesis”, 2009; Diplomă de excelență pentru contribuție deosebită și popularizare a creației lui Taras Șevchenko în România, din partea Consulatului General al Ucrainei la Suceava, 2014; Diplomă de excelență pentru promovarea operei poetice a lui Taras Șevchenko în România, din partea Uniunii

Ucrainenilor din România, 2013; Diplomă pentru contribuție deosebită la promovarea și dezvoltarea literaturii ucrainene în lume, din partea Societății „Ucraina - Lumea”, 2011; Diplomă de onoare cu prilejul Zilei Libertății Ucrainei, din partea Consulatului General al Ucrainei de la Suceava, 2014; Diplomă de onoare pentru contribuție deosebită în popularizarea lui Taras Șevchenko în Republica Moldova conferită de Ambasada Ucrainei la Chișinău; Diplomă pentru participare la Zilele lui Șevchenko la București, 31 martie 2012, a Uniunii Ucrainenilor din România și a Ministerului Culturii și Patrimoniului Național din România; Diplomă de onoare pentru contribuție deosebită în crearea legăturilor spirituale româno-ucrainene, din partea Ministerului Culturii și Turismului din Ucraina, 2011; Medalia jubiliară „200 de ani de la nașterea lui Taras Șevchenko”, conferită de Consiliul Ucrainean Mondial de Coordonare de la Kiev; Decorație jubiliară din partea regiunii Cerkasy (Ucraina), 19 mai 2014;

Emil Simion: Ce semnificație are pentru dumneavoastră fraza pe care ați rostit-o în ziua de 22 mai 2014: „Am văzut Kanevul, acum pot muri liniștit!”.

Ion Cozmei: Kanevul este localitatea de pe malul Niprului, unde Taras Șevchenko a fost reînvmormântat la 22 mai 1861. Acolo, pe „Muntele Negru”, astăzi „Muntele Șevchenko”, se află o statuie impunătoare a Marelui Cobzar, cu largă vedere spre „Niprul larg”. A fost visul meu de multă vreme de a vedea cu ochii Monumentul închinat poetului național al Ucrainei!

Emil Simion: Puteți enumera câțiva traducători de valoare, în afară de Magdalena Laszlo-Kuțiuik, deja cunoscută cu rezultate notabile?

Ion Cozmei: Dacă vă referiți la traducători din România ai Cobzarului lui Șevchenko, se știe limpede că traducătorul poeziei integrale a „Cobzarului” este cunoscutul poet român Victor Tulbure, despre care m-am exprimat în prefețele mele la edițiile apărute în România. La Victor Tulbure se referă obiectiv prietenul meu Ioan Chideșciuc în articolele apărute în presa românească. Din câte știu eu, au mai tradus din Șevchenko scriitorii români de expresie ucraineană, precum Ivan Nepohoda, Stelian Gruia etc.

(Continuare în numărul următor)

A consemnat Emil SIMION

Acțiuni culturale ucrainene care nu trebuie abandonate

(Urmare din numărul 271/272)

Anul acesta Festivalul Interetnic „Convieturi”, organizat itinerant anual de către comunitatea ucraineană din județul Suceava, în mod obișnuit în luna mai - începutul lui iunie, nu și-a mai urmat cursul firesc, s-a tot amânat și am aflat, până la urmă cu satisfacție, că cea de-a XXI-a ediție a festivalului a reușit, totuși, să fie „recuperată” pe la finele lunii august, dar nu în localitatea programată, ci la Câmpulung. Consider că ar fi fost păcat să nu se continue o astfel de acțiune importantă - nu pentru că aș suferi eu, personal, care i-am dat cursul cândva și l-am susținut, împreună cu Direcția Județeană pentru Cultură și cu domnul Kolea Kureliuk din Mărițeia, ci pentru că un astfel de festival într-o Bucovină multietnică este foarte benefic și potrivit și nu merită să fie lesne „îngropat”.

Unul dintre cele mai dorite, îndelung gândite și cu greu demarate proiecte a fost cel din zona ucrainenilor huțuli maramureșeni: Festivalul „Mira la huțuli”, desfășurat în comuna Bistra, acțiune similară cu „Sâmbra oilor” la românii din acea regiune, o sărbătoare populară legată de păstorit, devenită și extrem de... populară la public.

Să intrăm, însă, puțin în detaliile „istorice” ale acestui festival, poate, mai puțin cunoscute. Când am preluat activitatea la Ministerul Culturii, acest proiect se afla deja pe lista proiectelor culturale propuse de către domnul Vasile Barșai, primul consilier axat pe problematica ucrainenilor, la inițiativa poetului ucrainean Ivan Covaci, cum adesea susținea chiar domnia sa. Orice proiect inițiat pentru a putea fi realizat și implementat mai are nevoie de oameni sufletești din partea locului care să-și asume răspunderea în ceea ce privește organizarea. Nu mulți, însă, riscă să se înhame la astfel de muncă, iar „de sus” nu se mai pot „trasa sarcini”, ca altădată. Dar ideea domnului Covaci a rodit și această acțiune, propusă în fiecare an pe lista proiectelor ucrainene, a fost până la urmă pusă în practică.

În primăvara anului 2003, domnul Dumitru Coreniuc, președintele UUR din Bistra, la acea vreme, a acceptat să ia asupra sa organizarea Festivalului „Mira huțulă”, secondat de domnul Maricec Nicolae, director al Căminului Cultural, având susținerea UUR - filiala Maramureș. Organizatorul principal poate că nici nu bănuia ce îl așteaptă (după prima ediție, foarte reușită, de altfel, dl Coreniuc s-a îmbolnăvit de inimă), dar văzând ce succes a avut la public festivalul, mediatizat, foarte bine în presă și la TVR, a prins drag de a-l continua. An de an, susținut de Ministerul Culturii, UUR, Primăria Bistra și Asociația Cultural-Sportivă Huțulă, sau numai de UUR, el a crescut și s-a îmbogățit, având de multe ori invitate, pe lângă toate formațiile ucrainene existente în Maramureș, ansambluri și oaspeți de seamă din Ucraina sau invitați speciali din rândul majoritarilor. A fost și câte un an de întrerupere, pentru a fi continuat apoi cu și mai mult sârg, în anul următor. Au fost ediții în care am organizat concursuri de instrumente și cântări specifice acestor obiceiuri de primăvară ale huțulilor păstori de aici, fiind acordate câștigătorilor chiar și premii bănești, ani când spectatorii asistau la obiceiul mulșului, al „măsuriișului” laptelui și la o amplă slujbă religioasă, cu sfințirea de către preot a oilor care se retrăgeau imediat la „polonincă”, la o paradă a cailor huțuli în drum spre „Ciornyi” (Valea Neagră) unde se desfășura o parte dintre manifestări, la focuri de tabără, foarte gustate mai ales de tineret etc.

Anul trecut a fost anul în care, la data de 13 mai 2013, am sărbătorit 10 ani de la lansarea Festivalului „Mira huțulă” și în calitate de organizatoare de odinioară a acestei manifestări, am avut onoarea de a fi invitată de către Primăria Bistra. Evenimentul s-a repetat și în acest an, chiar de Sfântul Gheorghe pe stil vechi, organizatorii cunoscând cât de multă plăcere am ca să mă aflu în acest loc mirific, de care mă leagă atât de multe lucruri, inclusiv primul meu loc de muncă, ca profesoară de limba ucraineană.

Atât anul trecut, cât și în acest an, Festivalul „Mira la huțuli” avea ca organizator doar Primăria comunei Bistra, susținută întrucâtva de Consiliul Județean Maramureș și având câțiva sponsori. Mulți fii ai satului au poposit, cum e firesc, cu bucurie, la această sărbătoare câmpenească de excepție, fără să încerc să dau toate detaliile. Am simțit că festivalul era așteptat ca o sărbătoare adevărată! Anul acesta au venit mulți reprezentanți ai autorităților și o delegație de huțuli din Rachiv, sub conducerea dlui Mykola Berkela, dar fără formații ale ucrainenilor din satele vecine, ca altădată. Noroc că viorile lui Maghiar și Bocicorec și cântările formației fraților Iurcuț din Valea Vișeului au răsunat atât de frumos prin toată Valea Neagră de te treceau fiorii, vrând parcă să compenseze lipsa altor formații ucrainene din Maramureș! Bineînțeles că „Huțulii veseli” din Bistra, cu frumoasele soliste din sat, s-au evidențiat din plin. Pentru masa festivă organizatorii au fost ajutați de câțiva sponsori darnici, cărora țin să le mulțumesc și pe această cale (Maghiar Vasile, Turus Mihai, Bocicorec Ivan, primarul Vasile Duciuc și familia ș.a.).

Poate că nu aș fi abordat acest subiect dacă unul dintre cetățeni ai comunei, mai pe la sfârșitul ultimei acțiuni, nu mi-ar fi bătut obrazul, spunând „dar ucrainenii ce au făcut?”, referindu-se evident la organizația ucrainenilor, UUR, care nu și-a mai adus contribuția la evenimentul susținut cândva chiar de ea însăși. Și a trebuit, cu durere, să-i dau dreptate. Dacă s-a întâmplat ca domnul Dumitru Coreniuc (prezent, de altfel, permanent în programul festivalului, chiar dacă a suferit o tragedie în familie), să nu mai fie în fruntea UUR, asta nu înseamnă că nu poate continua acțiunea cel care i-a urmat, că doar organizația locală a UUR nu s-a desființat. Dacă „Mira huțulă” este o sărbătoare consacrată a acestui sat, cu precădere ucrainean-huțul, trebuie să fie organizat, evident, tot de reprezentanții ucrainenilor! Altfel există riscul să apară reprezentanții altor etnii și organizații, care mai de care mai mascate, și să preia „pe tavă” ceea ce am creat (deloc ușor!) cândva noi, reprezentanții UUR.

Ca persoană care am contribuit la înființarea acestui important festival, recunosc că nu pot sta nepăsătoare și să nu trag un semnal de alarmă, când presimt că am putea pierde acest frumos festival tradițional. Am stat de vorbă cu domnul primar al comunei, Vasile Duciuc și cu soția sa, oameni inimoși și plini de energie, dar pe care i-am surprins, efectiv, „sufocați” și depășiți de probleme. A trebuit să renunț la câteva momente ale acțiunii și nu este exclus ca pe viitor să renunț definitiv la organizarea festivalului, dacă nu vor fi sprijiniți. În cultură, interesele politice nu trebuie să primeze, iar acțiunile culturale care au reușit să fie apreciate de public și de participanți, trebuie să-și continue neapărat cursul. Și o astfel de sărbătoare populară, după atâta experiență acumulată, este firesc că trebuie dezvoltată, amplificată și nu simplificată. Pentru ca atunci când vom raporta bilanțul activității culturale la 25 de ani de la

crearea UUR, să putem să ne mândrim că în această perioadă am construit și nu am năruit, că ne-am demonstrat competența și nu dezinteres față de cultura noastră, că am perseverat și nu am abandonat ceea ce s-a adeverit a fi bun, performant și păstrător de tradiții și datini strămoșești ucrainene.

Iaroslava COLOTELO,
consilier în Ministerul Culturii,
vicepreședinte al UUR

Parodie

Maria

(din „Curierul ucrainean”, nr. 271-272,
sept. 2014)

În Negostina, când eram băiet,
Am cunoscut o de poveste fată,
O floare de s-o pui într-un buchet
De vise, ce să nu-l pierzi niciodată.

Avea un fel de-a fi, dar ce n-avea...
Avea de toate, că era bogată,
Și-atunci în țară bine se trăia
De cultivai lalele ori salată.

Dar timpul a trecut și eu, fecior,
Plecat-am pe la școli și în armată,
Ea a oftat așa, un pic, de dor
Și-am devenit o stea îndepărtată.

Un pas spre infinit ca și poet
Și-apoi ca dirijor, compozitor,
Făceam mereu în viață, dar, discret,
Simțeam că pasul nu-i mulțumitor.

Nu era ea prin preajmă să m-admire,
Nu era ea să spună drăgăstos
Că mă iubește dincolo de fire...
Eram eu cineva, dar ce folos?

M-am hotărât să mă întorc în sat
Să văd ce face, ce a mai făcut...
Privindu-mă-n oglind-am observat
Că multe fire albe mi-au crescut.

Ruină și cenușă am găsit
În multe locuri ce știam frumoase,
Dar înspre casa ei tot am pornit,
Cu teama negăsirii însă-n oase.

Și-am revăzut-o. Parcă era vis,
M-a copleșit pe dată bucuria...
Maria, strig, dar ea s-a-ntors și-a zis:
Eu sunt Olgața, mama e Maria!

Lucian PERȚA

„Vocile Ronei“ pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor din Baia Mare

La Casa de Cultură a Sindicatelor din Baia Mare, duminică, 5 octombrie 2014, a avut loc spectacolul aniversar „Nicolae Sabău: 85 de ani de viață, 65 de ani de carieră artistică” și gala laureaților Festivalului „Alină-te, dor, alină”, ajuns la ediția a XXIII-a.

Acest festival, inițiat de interpretul de muzică populară Nicolae Sabău, se desfășoară timp de două zile în comuna sa natală Cicârlău, județul Maramureș. Interpretul Nicolae Sabău este președintele Asociației Cultural-Artistice „Ali-

nă-te, dor, alină”, de asemenea, el este organizatorul concursului de interpretare vocală și instrumentală a muzicii populare, la care participă tinerii din toată țara.

Festivalul-concurs „Alină-te, dor, alină” este deosebit de alte concursuri de acest gen datorită premiilor acordate, care nu sunt în obiecte sau bani, ci în animale domestice vii găini, rațe, găște, iepuri, porci, miei sau iezi,

iar Marele Premiu este măgarușul „Alin”.

Cu această ocazie, interpretului de muzică populară românească Nicolae Sabău i-a fost acordat titlul de „Cetățean de Onoare al județului Maramureș”.

Tocmai la acest eveniment au fost invitați și ucrainenii din comuna Rona de Sus cu ansamblul „Vocile Ronei” și „Soko-

ly” care au prezentat pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor din Baia Mare cântece și dansuri, pentru care au fost răsplătiți cu vii aplauze de către publicul băimărean, și le-au fost acordate premii și diplome din partea organizatorilor.

Festivalul fiind popularizat în toată țara, așa că în sala de spectacole au fost prezenți și mulți ucrainenii, nu numai din municipiul Baia Mare, ci și din alte localități ale județului.

Acest festival a fost sprijinit de Ansamblul Folcloric Național „Transilvania” și susținut de Consiliul Județean Maramureș, Primăria și Consiliul Local Baia Mare, Primăria și Consiliul Local Cicârlău și în oarecare măsură și de Uniunea Ucrainenilor din România.

Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR

Cu ocazia deschiderii noului an școlar, domnul deputat Ion Marocico, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România în Parlamentul României, însoțit de inspectorul școlar pentru minoritatea ucraineană din județul Maramureș, doamna Simona Malearciuc, de consilierul pentru învățământul în limba ucraineană din cadrul Ministerului Educației Naționale, doamna Elvira Codrea, precum și de o echipă a postului TVR1, a efectuat vizite la mai multe școli și grădinițe din județul Maramureș, la care învață elevi aparținând comunității ucrainene din zonă.

Vizita deputatului UUR la școlile în care se studiază limba ucraineană

după unele cu un conținut depășit, publicate în anii 1962-1965.

La toate aceste întâlniri, invitații au fost primiți cu pâine și sare și au asistat la diferite momente artistice - dansuri, scenete, cântece -, prezentate de elevi ucraineni îmbrăcați în costume populare, care au ținut să le împărtășească celor prezenți bucuria cu care au asimilat de-a lungul timpului din frumusețea tradițiilor și obiceiurilor etniei din care fac parte. Un moment deosebit l-a reprezentat programul artistic susținut de corul Bisericii ortodoxe ucrainene din Rona de Sus, format din 40 de copii de etnie ucraineană, cu participări la numeroase evenimente și sărbători religioase.

Totodată, în ziua de 15 septembrie a.c., domnul deputat Ion Marocico, împreună cu E.S. domnul Teofil Bauer, ambasadorul Ucrainei în România, au participat la festivitățile de deschidere a noului an școlar organizate la Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmatei, unde diplomatul ucrainean a făcut o donație de manuale noi, în limba ucraineană, elevilor din clasa a IX-a. În context, domnul deputat a discutat despre problema patrimonială a clădirii în care funcționează liceul și s-au căutat soluții pentru modernizarea sălilor de curs, cât mai curând posibil, în vederea desfășurării activităților educaționale la standarde corespunzătoare.

Programul din județul Maramureș a mai cuprins vizite la bisericile ortodoxe ucrainene din

Sighetu Marmatei, Valea Vișului și Rona de Sus, precum și la Mănăstirea Ortodoxă Ucraineană din Ruscova, unde echipa TVR1 a realizat o serie de reportaje speciale.

Domnul deputat Ion Marocico transmite mulțumiri pentru întregul sprijin acordat în realizarea tuturor întâlnirilor avute cu ocazia deschiderii noului an școlar atât conducerilor unităților de învățământ vizitate și reprezentanților autorităților locale, care s-au implicat în mod deosebit în asigurarea condițiilor necesare elevilor ucraineni pentru începerea școlii, domnului prof. Dumitru Coreniuc din comuna Bis-

Au fost vizitate Liceul Tehnologic din Ruscova, grădinița din Remeți, școlile din Rona de Sus și Valea Vișului-Bistra, localități în care populația de etnie ucraineană este în procent de 90-95%, iar cursurile se țin în limba ucraineană. Domnul deputat a oferit copiilor din clasa întâi aproximativ 180 de Abecedare în ucraineană și a purtat discuții cu conducerile unităților de învățământ mai sus amintite, cadre didactice, părinți ai elevilor și reprezentanți ai autorităților locale, atât pe teme de interes local, cât și referitor la problemele cu care se confruntă, în general, învățământul pentru minoritatea ucraineană din România. Una dintre acestea este cea a urgentării schimbării manualelor școlare în limba ucraineană, elevii fiind nevoiți să învețe

tra, pentru coordonarea ansamblului de cântece ucrainene huțule, cât și domnilor Petru Semeniuc, președintele Organizației de Tineret a Uniunii Ucrainenilor din România și Vasile Pasenciuc, președintele filialei Remeți a Uniunii Ucrainenilor din România.

Ion MAROCICO,
deputatul UUR

Festivitatea de deschidere a noului an de învățământ la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret

Peste 1530 de elevi din clasele V-XIII au început, la 15 septembrie 2014, un an de învățământ la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret. Festivitatea de deschidere a noului an școlar a avut loc pe frumoasa bază sportivă a Colegiului în prezența elevilor și a părinților acestora, alături de ei fiind directorul-prim al Colegiului, prof. gr.I Dorina Puiu, și directorii adjuncți, prof. ing. gr.I Antonio Musteață și prof. ing. gr.I Jeaneta Maidaniuc. Din partea Primăriei orașului Siret a participat primarul ec. Adrian Popoiu, din partea Inspectoratului Școlar Județean Suceava, dna inspector școlar Carmen Chiseliciuc, din partea Consulatului General al Ucrainei la Suceava, Excelența Sa consulul general Vasyl Boieciko, din partea UUR-filiala Suceava, dl prof. Ioan Chideșciuc, precum și reprezentanții Poliției orașului Siret. Menționez că la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret funcționează 53 de clase cu următoarele profiluri: Matematică-informatică, Științe ale naturii, Filologie, Filologie ucraineană, Mecanică auto, Tehnician transporturi, Tehnician industrie textilă și pielărie,

Maistru electromecanic auto, iar la nivel de clase de liceu funcționează grupe de elevi care studiază limba maternă ucraineană. După slujba religioasă de începere a noului an școlar 2014-2015, directoarea Colegiului Tehnic „Lațcu Vodă”, Doina Puiu, le-a urat elevilor bun venit și succes în noul an școlar. În cuvântul său, primar

ul orașului Siret, ec. Adrian Popoiu, a ținut să le transmită celor prezenți „Un bun venit, un gând bun și un an școlar cât mai bun”. A asigurat conducerea Colegiului de tot sprijinul din partea cu gradul didactic I și 2 profesori cu doctorat.

Jeaneta MAIDANIUC

În cursul săptămânii 15-20 septembrie 2014, în județul Satu Mare a avut loc o seamă de evenimente la care a participat UUR, filiala Satu Mare.

La 15 septembrie, a avut loc deschiderea anului școlar în comuna Micula unde copiii ucraineni învață în clasele I - VIII și la grădiniță.

La această manifestare a luat parte Mihai Macioca, directorul școlii, Doboș Csaba, care a făcut o scurtă analiză a rezultatelor obținute de această școală, a prezentat programul pentru anul școlar 2014-2015 în linii mari, repartizarea pe clase a copiilor, precum și graficul de deplasare a copiilor cu microbuzul școlii. Au mai luat cuvântul reprezentantul Primăriei și al Poliției care a dat câteva recomandări copiilor școlari referitoare la modul de comportare pe drumurile publice.

Mihai Macioca a felicitat copiii, părinții și cadrele didactice pentru rezultatele obținute, administrația locală, Consiliul Local, școala și în mod deosebit activitatea Primăriei care, în ultimii ani, a realizat obiective importante în interesul comunei, cum ar fi Căminul Cultural, blocul ANL, sala de sport, canalizarea în întreaga comună, amenajarea școlii și mai ales construirea grădiniței de copii unde sunt grupați copiii care învață în limba română, maghiară și ucraineană. De menționat faptul că acest edificiu este construit la un nivel modern, cu condiții extraordinare pentru fiecare grupă, având grupuri sanitare cu dușuri pentru fiecare grupă.

La data de 18 și 19 septembrie 2014, în cadrul Zilelor cooperării europene, a avut loc o serie de manifestări culturale organizate de Muzeul Județean Satu Mare, Consiliul Județean Satu Mare, Universitatea Națională din Ujhorod, Uniunea Ucrainenilor din România, filiala Satu Mare, Muzeul Arhitecturii și Vieții Populare a regiunii Transcarpatia, în cadrul a două proiecte europene: „Reușim prin cultură” și „Cooperarea instituțională interactivă, istorie, tradiție și cultură fără frontiere”.

Activitățile care s-au desfășurat în cadrul acestor proiecte sunt: „Târgul meșterilor și cre-

atorilor contemporani” - demonstratii practice de fierărit, olărit, pictură, rotărie, podoabe, măști, prelucrarea lemnului etc. „Parada costumelor tradiționale și contemporane” - Huskroua - Parade; „SBS Party- cultura care ne unește”, dansuri, cântece, rețete culinare și tra-

diții comune. La evenimente, copiii ucraineni din Micula au purtat costume tradiționale ucrainene și au prezentat un scurt moment folcloric alături de mai multe formații din județ și din Ucraina; „Protejarea și valorificarea moștenirii culturale comune în regiunea de graniță”. S-au organizat conferințe și expuneri pe diferite teme printre care aș aminti: organizarea de conferințe și seminarii pentru tineret cu tema „Implicarea tineretului în cunoașterea și promovarea valorilor transfrontaliere și a cooperării internaționale”, cu rolul de a informa și educa tineretul pentru cunoașterea și protejarea valorilor istorice, culturale, etnografice, turistice ale regiunii transfrontaliere, Satu Mare-Transcarpatia, organizarea de concursuri cu tema „Locul meu natal”.

Cea mai bună lucrare va fi publicată în ghidul cultural istoric al localității respective;

identificarea istoriei comune din regiunea transfrontalieră, susținerea creației contemporane și tradiționale, meșteșugărești, încurajarea și expunerea noilor creații, implicarea tinerei generații în cunoașterea și practicarea meșteșugurilor, cercetări de teren, identificarea creatorilor tradiționali și contemporani din zona transfrontalieră Satu Mare-Transcarpatia, târgul meșterilor și creatorilor contemporani cu participarea internațională, meșteri din România, Ucraina, Ungaria și Slovacia.

La deschiderea festivă au participat peste 700 de persoane printre care și o delegație formată din 40 de elevi și profesori români din Transcarpatia, conduși de profesorul Mihai Tocar, președintele ONG „Nadia-Speranța” din Slatina (Ucraina), precum și de inspectorul de resurse umane din cadrul Inspectoratului Școlar al raionului Teaciv. Această delegație a făcut o vizită la Colegiul Național „Mihai Eminescu” unde cadrele didactice și elevii au oferit cărți în limba română și mape de prezentare a Colegiului.

Acest proiect a fost finanțat de comunitatea europeană și, parțial, de Guvernul României prin Consiliul Județean Satu Mare.

Proiectul a fost condus de o echipă română și ucraineană. Echipa de proiect (România): dr. Daniela Bălu, dr. Viorel Ciubotă, Diana Kinces, Carmen Vancea, Bradut Popdan, Simona Alexiu, Ioana Aranios. Echipa de proiect (Ucraina): dr. Ivan Vovkanyci, dr. Oksana Svyehzentseva, dr. Vitali Andreiko, dr. Mokor Oleksandra, ec. Natalia Lytvyn.

Mihai MACIOCA,
președintele filialei Satu Mare a UUR

Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko“ la mijloc în disputa dintre instituții

Am citit în cotidianul „Graiul Maramureșului“ despre disputele care există între Inspectoratul Școlar Județean Maramureș și Primăria municipiului Sighetu Marmăției cu privire la Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko“ și mă alătur părerii domnului prefect Anton Rohian „că nu se dorește soluționarea ei și nu înțeleg de ce“.

Ca președinte al Uniunii Ucrainenilor din România și ca fost deputat în Parlamentul României, vă informez despre soarta acestui unic liceu în limba ucraineană din România care m-a preocupat permanent.

Această dispută dintre Inspectoratul Școlar Județean Maramureș și Primăria din Sighetu Marmăției a existat și mai înainte, încă de când a trebuit să se pună în funcțiune acest liceu. Dar doresc să vă prezint un scurt istoric.

Prin Ordinul ministrului Învățământului nr. 33435 din data de 29 iulie 1996 emis Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, înregistrat la Inspectorat sub nr. 3002/12.08.1996 se menționează: „Vă comunicăm că s-a aprobat funcționarea începând cu anul școlar 1996-1997 a Liceului „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmăției, Piața Libertății nr. 9. Vă rugăm să modificați și să completați rețeaua instituțiilor de învățământ preuniversitar 1996/1997, care v-a fost transmisă cu adresa nr.33984/1996“.

Acest ordin al ministrului a zăcut într-un sertar la Inspectoratul Școlar și abia în anul 1997 la 15 septembrie a fost redeschis Liceul Ucrainean în prezența celor doi președinți, ai României și Ucrainei.

Datorită interpelărilor mele în cadrul Parlamentului României la adresa Ministerului Educației și Cercetării, ministrul de atunci, Mihail Hărdău, a aprobat mai multe măsuri cu privire la necesitatea revigorării învățământului în limba ucraineană, precum și suplimentarea numărului de posturi din cadrul aparatului inspectoratelor școlare pentru funcțiile de îndrumare și control, inspectori de specialitate limba ucraineană pentru județele Maramureș și Satu Mare, un post de inspector de specialitate inter-județean cu normă întreagă, precum și pentru celelalte grupuri de județe: Caraș-Severin, Arad, Timiș, Botoșani, Suceava, Tulcea și Galați (adresa nr.10378/07.02.2007).

Un alt ordin al ministrului, nr. 10379/07.02.2007, se referă la Liceul „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmăției cu propunerile pentru: rehabilitarea integrală a clădirii liceului; extinderea spațiului școlar, cu varianta de supraetajare a clădirii și eliberarea întregului spațiu de la parter, ocupat de Clubul Sportiv și amenajarea unui internat pentru elevii din satele județului sau din alte județe; repartizarea unui microbuz pentru transportul elevilor din satele înconjurătoare.

Un al treilea ordin, nr.10380/07.02.2007, prin care se prevede:

„În contextul necesității revigorării învățământului în limba ucraineană, ținând seama de problemele ridicate la întâlnirea organizată de Uniunea Ucrainenilor din România, la care au participat reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Culturii și Cultelor, ai ministerului nostru, președinții filialelor UUR, propunem înființarea unui Centru de formare a cadrelor didactice în cadrul Liceului „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmăției, județul Maramureș, în scopul pregătirii și perfecționării cadrelor didactice care predau limba ucraineană sau predau diferite discipline în limba ucraineană“.

Aceste ordine au fost comunicate Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, care avea obligația de a aduce la bun sfârșit dispozițiile acestora.

A fost emisă Hotărârea nr.31/2007 a Consiliului Local al municipiului Sighetu Marmăției, privind aprobarea unor măsuri de extindere a activității Liceului „Taras Șevcenko“:

„Art.1 Se aprobă extinderea activității Liceului „Taras Șevcenko“ în corpul de clădire în care funcționează actualmente Clubul Sportiv Școlar Sighetu Marmăției, precum și mutarea activității acestuia din urmă în cadrul Grupului Școlar pentru Industrie Mică și Servicii precum și al Școlii „George Coșbuc“ din municipiul Sighetu Marmăției.

Art.2 Lucrările de reabilitare și modernizare integrală a imobilului necesare în vederea măririi capacității de școlarizare a unității școlare, precum și pentru înființarea în cadrul acesteia a unui centru de formare a cadrelor didactice ce predau în limba ucraineană, se vor efectua de către Primăria municipiului Sighetu Marmăției și Inspectoratul Școlar al județului Maramureș din sumele alocate cu această destinație de Ministerul Educației Cercetării și Tineretului sau din alte surse atrase exceptând resursele proprii ale bugetului local al municipiului Sighetu Marmăției“.

Am căutat să sprijin și să accelerez realizarea acestor obiective pentru Liceul Ucrainean, dar cred că indiferența sau slaba preocupare din partea factorilor decidenți a contribuit la tergiversarea soluționării favorabile a activității acestui liceu cu vechi tradiții în municipiul Sighetu Marmăției.

Vă amintim că după cel de al Doilea Război Mondial, prima promoție a Liceului Mixt Ucrainean de atunci a fost în anul 1950/1951 și ne bucurăm că unii dintre absolvenți mai trăiesc și acum. Eu însumi am absolvit liceul ucrainean în anul 1962, iar primele clase de liceu le-am frecventat în actuala clădire a Primăriei din Sighetu Marmăției, ca apoi cu eforturi majore ale părinților a fost construită pe niște ruine clădirea actualului Liceu Pedagogic „Regele Ferdinand“, unde și-a desfășurat activitatea Școala Medie Ucraineană, de unde mai apoi am fost mutați la actualul Liceu „Dragoș Vodă“.

Internatul Școlii Medii Ucrainene din Sighetu Marmăției a funcționat pe strada Avram Iancu nr. 6, într-un spațiu cu 46 încăperi în suprafață de 2450,92 mp și cu o grădină aferentă clădirii în suprafață de 841 mp. Imobilul a fost închiriat apoi Cooperativei Arta Maramureșeană cu Contract de închiriere nr. 1870/28 martie 1983, iar acum acolo funcționează extensia Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca.

A existat Școala Normală a Ucrainenilor în Sighetu Marmăției la începutul secolului XX, după anul 1900, care a funcționat în clădirile situate vizavi de actuala Primărie.

Toate aceste clădiri nu au fost retrocedate comunității ucrainenilor din Maramureș și considerăm pe drept că Primăria municipiului Sighetu Marmăției și Consiliul Local au obligația morală de a sprijini revigorarea învățământului în limba ucraineană, asigurând funcționarea adecvată a Liceului Ucrainean „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmăției.

Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR

Inima de preot

„Plopii“

Iată-au înflorit toți plopii
Dincolo de gardul popii,
Sunt frumoși lângă gutii,
Ca și comportarea lui.

Ca și inima lui bună,
Ce ne-ncântă, ne adună
În locul de rugăciuni
Și ne-ndeamnă să fim buni.

Are-o inimă de aur,
Pentru noi e un tezaur,
El din ea a revărsat,
Mângăiere peste sat.

Sunt și-acei ce-și pierd părinții,
Simt dureri în miezul minții,
Dar inima lui de dor,
Lecuește rana lor.

Inima lui strălucită,
Nici când nu e obosită,
Fiindcă bate cu mult zel,
Pentru noi și pentru el.

Și-atunci când ne spovedește,
Chiar de-i frig, ne încălzește,
Ne ridică-n slăvi cerești,
Din necazuri pământeste.

Ea e lângă fiecare,
La orișice strâmtorare,
La cei deznădăjduiți
Să se simtă fericiți.

Este ca o scumpă mamă,
Când la altar ea ne cheamă,
Pentru-a ne purifica,
Pentru-a fi precum e ea...

Are rădăcini divine,
Căci din bunătate vine,
Și-ntr-o zi cu harul său,
A sfințit-o Dumnezeu.

A sfințit-o pentru noi,
Cei cu griji și cu nevoi,
Ca în sat unde trăim,
Orice rău să-l biruim.

Tunetele și dezastre,
Neajunsurile noastre,
Orice semne de păcat,
Visul nostru tulburat.

Ea tot timpul ne învață
Pentru nesfârșită viață,
Cum s-ajungem pe-acel plai,
Plini de străluciri, de rai.

Nu sunt vorbe seci și goale
Ce te-adorm în patul moale,
Pot să zic în lung și-n lat,
Că ce scriu e-adevărat.

Avem un preot cuminte,
Cu o inimă ce nu minte,
E c-al cerului inel
Inima lui Daniel.

Mihai VOLOȘCIUC

*Închin cu toată stima preotului din
Negostina, Daniel Petrașuc*

Știm cu toții că toamna se adună recoltele și bunii gospodari aduc mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile primite. Tot o astfel de mulțumire au adus ucrainenii din Soca bunului Dumnezeu pentru frumoasa zi de toamnă din 21 septembrie 2014, când cu toții am adunat roadele culturii și credinței noastre strămoșești.

Această zi a fost pentru locuitorii satului Soca, județul Timiș, prilej de bucurie, deoarece biserica ortodoxă ucraineană a îmbrăcat straie de sărbătoare cu prilejul hramului închinat „Nașterii Maicii Domnului“. În aceeași zi sfântă s-a organizat și un frumos festival, sub denumirea de „Gala maramureșeană a ucrainenilor din Banat“. Această manifestare culturală nu ar fi putut avea loc fără implicarea financiară a Uniunii Ucrainenilor din România și a Primăriei comunei Banloc, de care satul nostru aparține.

SOCA ÎN SĂRBĂTOARE

de preoți, în frunte cu părintele Ioan Ardelean (pensionar), din Bistra, Maramureș. Răspunsurile au fost date de corul bisericii ucrainene din Soca. Grupul de fete din Bistra, Maramureș, a intonat cu glasuri îngerești, câteva pricesne din timpul Sfintei Liturghii. Bucuria a fost mare când am văzut că noua noastră biserică a devenit neîncăpătoare. La Sfânta Liturghie a fost prezent și președintele Uniunii Ucrainenilor din România, filiala Timiș, dl Iura Hleba, alături de autoritățile locale. După săvârșirea slujbei, preotul paroh, Cristian Vasile Ardelean, a mulțumit tuturor celor care au poposit la sărbătoarea satului nostru. A urmat înconjurul bisericii și apoi miruitul credincioșilor.

În jurul orei 16:00, tot satul, cu mic, cu mare, a fost prezent în centrul localității noastre pentru a lua parte la deschiderea „Galei maramureșene din Banat“. Manifestarea a început printr-o frumoasă paradă a portului popular. La paradă au participat peste 100 de

tineri, care au defilat în acordurile cântecelor tradiționale ale grupului vocal-instrumental din Remetea Mică. În centrul localității, tinerii au fost întâmpinați de mulțimea prezentă.

Activitatea a continuat la Căminul Cultural, care de anul acesta, are o înfățișare nouă, fiind renovat în totalitate prin grija primarului. Când sala Căminului Cultural a devenit neîncăpătoare, camerele de filmat și sonorizarea de înaltă calitate au fost pregătite și astfel s-a dat startul primei ediții a „Galei maramureșene din Banat“, Soca, 2014. În deschiderea programului artistic, talentatele prezentatoare Oana Marteniuc și Tatiana Marteniuc au dat cuvântul dlui președinte al filialei Timiș a UUR, Iura Hleba. Pentru aproximativ trei ore publicul prezent la această manifestare a aplaudat evoluția grupurilor artistice. Cei care au deschis gala au fost gazdele, ansamblul „Moloda nadia“, cu un dans tradițional maramureșean. Au urmat minunații copii din grupul „Kalyna“, Știuca, care sub coordonarea dnei prof. Mariana Brașoveanu au prezentat câteva dansuri cazăcești. Prezent la această gală a fost și ansamblul de dansuri populare românești „Voitegeana“ din localitatea Voiteg, îndrumător fiind prof. Camelia Foga. Cântecul și suflul maramureșean au

ajuns în mijlocul socanilor prin intermediul grupului vocal „Veseli huțuly“ din localitatea Bistra, Maramureș, al cărui îndrumător este preotul Ioan Ardelean. Prin interpretarea vechilor cântece ucrainene fetele din Bistra au stârnit amintiri și emoție în sufletul celor prezenți, făcându-i să-și aducă aminte de zilele

copilăriei. Grupul vocal-instrumental „Remeteanca“ din Remetea Mică, sub îndrumarea inimosului Nicolae Hrin, a încântat publicul cu instrumentele lor autentice. Nu s-a lăsat mai jos nici grupul vocal „Kedrovyna“ din Pietroasa Mare, care sub atenta supraveghere a dnei preotese Mihaela Brotnei a interpretat câteva cântece tradiționale. Am ținut ca la acest eveniment să fie prezente și celelalte etnii cu care minoritatea ucraineană conviețuiește în bună înțelegere în acest colț de țară. Sârbii, bulgarii, maghiarii, germanii, slovacii și rromii s-au reunit sub coordonarea asociației multietnice „Timiș-Torontal“ și au prezentat un buchet de dansuri specifice fiecărei etnii. În încheierea galei, ansamblul de dansuri ucrainene „Moloda nadia“ din Soca a ridicat sala în picioare și-n aplauzele tuturor a prezentat superbul dans „Hopak“.

Sfârșitul a fost extraordinar. Pe scenă au intrat toate grupurile artistice împreună cu coordonatorii lor, iar publicul i-a recompensat pe toți cu aplauze și cu binemeritatul „bravo“. În încheiere, dl Iura Hleba, președintele filialei UUR Timiș, a mulțumit tuturor formațiilor artistice prezente la manifestare și a acordat diplome inimoșilor coordonatori care pun atâta suflet în păstrarea tradițiilor și cântecului autentic. De asemenea, dl președinte a promis socanilor că va face demersuri, astfel încât, pe viitor, „Gala maramureșeană

Grupul „Kalyna“ din localitatea Știuca

După toate prognozele meteo, ziua de duminică, 21 septembrie 2014, se anunța a fi ploioasă și friguroasă, însă, contrar acestora, ceața din zorii dimineții s-a ridicat, risipindu-se, iar soarele a început să suradă, semn că ziua se anunța una frumoasă și călduroasă.

Încă de sâmbătă, toată suflarea din Soca se pregătea de sărbătoare. Femeile împleteau cununi de flori pentru a împodobi biserica, bărbații se îngrijeau de tăiatul ierbii și de curățenie, iar fetele adunate în biserică repetau cântece înălțate Maicii Domnului, cântece cu care aveau să întâmpine procesiunile ce urmau să sosească a doua zi. Copiii repetau de zor dansurile pe care aveau să le prezinte publicului, a doua zi, în cadrul festivalului.

Primele care au sosit sâmbătă seara au fost fetele din grupul vocal „Veseli huțuly“, din localitatea Bistra, județul Maramureș. Prin venirea lor pe aceste meleaguri au refăcut, metaforic, drumul străbătut de ucrainenii din Maramureș, care cu ani în urmă au venit și s-au stabilit aici.

Grupul vocal „Kedrovyna“ din Pietroasa Mare

Duminică, dis-de-diminează, au început să sosească procesiunile cu tinere și tineri îmbrăcați în straie tradiționale. În fruntea acestora se aflau vrednicii preoți din ținutul Banatului. În biserică, s-a oficiat acatistul Maicii Domnului, apoi Sfânta Liturghie, care a fost oficiată de un sobor

mentală „Iurcut“ din localitatea Valea Vișeuului, Maramureș. Cu toții au cântat, au dansat și s-au veselit până în zorii dimineții. Așa am sărbătorit și am petrecut în frumoasa zi de toamnă, în localitatea Soca, județul Timiș.

Raluca-Elena ARDELEAN

Ansamblul „Moloda nadia“ din localitatea Soca

a ucrainenilor din Banat“ să devină tradiție în această localitate și să se perpetueze an de an. Cu acest prilej au fost evidențiați cei care au depus efort și au făcut ca acest eveniment să fie un real succes. În acest sens au primit diplome de merit preotul paroh din Soca, Cristian Vasile Ardelean, și primarul comunei Banloc, Cornel Toța.

Festivalul s-a încheiat cu organizarea balului ucrainean, la care a luat parte toată suflarea din Soca, dar și din împrejurimi. Buna dispoziție a fost susținută de formația vocal-instru-

Grupului vocal „Veseli huțuly“ din localitatea Bistra

Există multe țări în lume cu locuri de o importanță deosebită, unele dintre ele considerate sacre, care - se spune - ar trebui vizitate măcar o dată în viață de fiecare credincios sau cetățean al acelor țări. Astfel, pentru catolici este important să ajungă la Vatican, unde, dacă este posibil, să-l vadă pe Papa, pentru musulmani este considerată chiar o obligație să meargă în pelerinaj la Mecca - centrul islamismului, japonezii consideră că trebuie să urce pe muntele Fuji, tibetani au și ei locurile lor sfinte, iar șirul exemplurilor poate continua pentru fiecare popor. Pentru ucraineni, un astfel de loc este mormântul marelui poet național Taras Șevcenko la Kaniv în Ucraina.

Ucrainenii cu conștiință națională, patrioți, fii ai marii națiuni ucrainene, indiferent de unde sunt, din patria-mamă Ucraina sau din diaspora doresc ca, măcar o dată în viață, să ajungă la Kaniv, să se închine, să aducă omagiul lor, și să depună flori la mormântul Marelui Cobzar, să se reculegă lângă acest loc sacru și să admire panorama Niprului care se întinde în fața mormântului-monument, așa cum și-a dorit Taras Șevcenko în vestitul său „Testament“ („Zapovit“): „Dacă muri-voi, îngropați-mă/Pe-o movilă lină/Din nemărginita stepă-n/Scumpa-mi Ucraină./Ca să văd și să aud eu/Lanu-ntins de-a latul./Cum vuieste între praguri/Nipru-nvolburatul“ (Traducere Ion Cozmei).

O astfel de ocazie - poate unică - am avut-o și eu la începutul lunii octombrie când, din inițiativa UUR, a fost organizată o excursie, între 10 și 12 octombrie, la Kaniv. La excursie au participat trei grupuri de la filialele teritoriale UUR Maramureș (președinte Mirosław Petrechi), Suceava (președinte Boreslaw Petrașuc) și a orașului București (președintă Iaroslava Colotelo). Spre lauda organizatorilor, dintre excursioniști au făcut parte atât membri tineri ai Uniunii, cât și unii vârstnici, trecuți și de a doua tinerețe.

Ucraina ne-a întâmpinat cu o vreme splendidă, o adevărată toamnă de aur. După noaptea petrecută la hotelul „Holosiivskiy“ în Kiev, a doua zi, în holul hotelului am avut plăcuta surpriză să ne reîntâlnim cu vechile noastre cunoștințe - eroul Ucrainei, președintele Asociației „Ucraina-Lumea“, poetul Ivan Draci, doamna Alla Kendzera, președinta Secretariatului Asociației, precum și cu laureatul Premiului „Șevcenko“, cunoscutul cineast Valentyn Sperkaci, autorul filmului documentar „Taras“ și al unuia despre cazacii transdunăreni. După plăcutele momente ale revederii, împreună cu domniile lor am pornit spre Kaniv.

Beneficiind iarăși de o zi însoțită care a întregit bucuria și sentimentul sărbătoresc din sufletele noastre, am ajuns la Kaniv, aflat pe malul drept al Niprului, iar acolo am urcat pe „Colina lui Taras“, unde se întinde Parcul Național Șevcenkian, în cuprinsul căruia se află, în afară de mormântul cu monumentul lui Taras Șevcenko, Muzeul literar-memorial ce-i poartă

MOMENTE EMOTIONANTE, DE NEUITAT

numele, dar și crucea din fontă care se afla inițial pe mormântul său până când a fost înlocuită de actualul monument și alte obiective importante. În fața Muzeului, grupul nostru a

fost întâmpinat de trei tinere în frumoase costume naționale care, conform tradiției, au oferit pâine și sare însoțite de urarea de bun venit. Primind din mâinile lor acest simbol al ospitalității ucrainene, domnul Ion Robciuc, primvicepreședinte al UUR, conducătorul grupului din România, a mulțumit pentru primirea călduroasă și la rândul său a transmis salutul din partea UUR.

Conduși de doamna Svitlana Bryjyțka, directoare adjunctă a Muzeului, am pornit cu toții spre mormântul-monument al lui Taras Șevcenko. Pentru noi a fost cel mai important moment al vieții noastre, căci cu fiecare treaptă pe care o urcam în acordurile melodiei pe versurile „Testamentului“ care răsună solemn peste Nipru până în zare exact ca în versurile poetului, fiecare dintre noi simțea în suflet

ne apropiam de vârful colinei, mai aproape de monument, acest simțământ devenea tot mai copleșitor. Emoționați până la lacrimi, am depus flori la picioarele marelui geniu al poporului ucrainean și am ținut un moment de reculegere. A fost momentul solemn pe care îl visează fiecare ucrainean indiferent că este din Ucraina sau din orice țară a lumii, căci soarta a vrut ca ucrainenii să fie pe toate meridianele.

În fața monumentului au rostit cuvinte emoționante care au pătruns adânc în sufletele celor prezenți poetul Ivan Draci, doamna Alla Kendzera, domnul Ion Robciuc, doamna Svitlana Bryjyțka, domnul Valentyn Sperkaci și alte persoane. Toți s-au referit la momentul solemn pe care-l trăiau, cu atât mai mult că anul 2014 este

anul jubiliar al bicentenarului nașterii lui Taras Șevcenko, la importanța operei marelui poet, operă care capătă noi semnificații în zilele noastre în contextul tragicelor evenimente din estul Ucrainei. Domnul Ion Robciuc a vorbit despre popularizarea operei lui Șevcenko în România, exprimând sincerele mulțumiri gazdelor din Ucraina pentru asigurarea tuturor condițiilor de a vizita acest loc sacru, și subliniind că Taras Șevcenko este poetul tuturor ucrainenilor. Versurile poeziei „Gândurile mele, gânduri“ din creația poetului, recitate de Larisa Traista - una dintre cele mai tinere membre ale grupului, - au întregit clipele solemne de la mormântul lui Taras Șevcenko. S-au făcut fotografii, înregistrări video de către participanți, de către reprezentanții oficiali ai televiziunii ucrainene și din partea Muzeului.

Coborând scările, cei prezenți au putut admira panorama largă a Niprului care se întinde la poalele colinei. Vizitând secțiile Muzeului literar memorial, participanții au putut cunoaște mai bine creația poetului, ideile poemelor sale și materialele documentare bogat ilustrate prin fotografii expuse pe panouri mari, sculpturile reprezentând personajele poemelor sale. Toți participanții au primit din partea Muzeului pliante și broșuri care să amintească de această vizită de neuitat. Mulțumiți sufletește, cu sentimentul datoriei împlinite dar, în același timp, întristați de despărțire, ne-am luat rămas bun de la reprezentanții Muzeului, mulțumindu-le pentru primire călduroasă și, nu înainte de a scrie câteva impresii în cartea de onoare, am făcut cale întoarsă spre Kiev, unde am ajuns pe înserat.

A doua zi, înainte de a pleca spre România, am reușit să vedem și o mică parte a capitalei Ucrainei cu câteva locuri istorice importante printre care și vestita Pecerska Lavra. Timpul avut la dispoziție nu ne-a permis să vizităm mai mult Kievul și să vedem și alte locuri, monumente legate nemijlocit de istoria zbuciumată a poporului ucrainean.

Am părăsit Kievul și Ucraina cu dorința și mai ales speranța de a mai reveni aici și cu alte ocazii pentru a vedea noi locuri istorice și contemporane.

Scriind aceste rânduri, vreau să exprim în nume personal și în numele celorlalți partici-

panți sincere mulțumiri UUR pentru facilitarea participării la acest eveniment, care va dăinui întotdeauna în amintirea noastră, imortalizat și de aparatele video și foto.

Iarema ONEȘCIUC

Creștinii ortodocși prăznuiesc, an de an, la 1 octombrie, Acoperământul Maicii Domnului. În toate bisericile se oficiază Sfânta Liturghie și se citește acatistul în amintirea minunii din biserica Vlaherne. Se zice că în timpul domniei împăratului Leon cel Înțelept (886-911), în ultimul an de domnie, pe când acesta se afla la luptă pentru a apăra hotarele, dușmanii creștinătății au asediat cetatea Constantinopolului, cu gândul de a o cucerii. Localnicii, cuprinși de spaimă, căutau felurite locuri pentru a se ascunde. În acea seară, de sâmbătă spre duminică, după cum spune Sinaxarul, mulți credincioși sosiseră la Biserica „Preasfânta Născătoare de Dumnezeu“ din Vlaherne unde, după o veche tradiție, se făcea priveghere întreaga noapte în cinstea icoanei făcătoare de minuni, Mijlocitoarea. Biserica era plină, iar creștinii se rugau Sfintei Fecioare să-i izbăvească de cumplita primejdie. Preoții și credincioșii, laolaltă, înălțau rugăciuni aprinse, iar Maica Domnului le-a auzit suspinele, venindu-le în ajutor.

Sărbătoarea aceasta a Acoperământului Maicii Domnului este puțin cunoscută la noi, la români, dar este prăznuită și cinstită mult în Bizanț, după aceea și de greci. Ea a fost preluată și ținută cu multă osârdie de sârbi și de ruși. În Moldova i se acordă o mai mare atenție, unde se numește pocrov (în slavonă însemnând „acoperământ“), aici existând chiar și schituri care se numesc Pocrov, pentru că sunt închinat acestui praznic al Acoperământului Maicii Domnului.

Printre bisericile care au hramul închinat sărbătorii „Acoperământul Maicii Domnului“ se numără și cea din satul Bălcăuți, unde majoritatea populației este de etnie ucraineană. Zidită în anul 1880 prin contribuțiile și munca credincioșilor și cu ajutorul Fondului Religios al Sfintei Mitropolii a Bucovinei, ea a fost sfințită de

SATUL BĂLCĂUȚI ÎN SĂRBĂTOARE

I.P.S. Mitropolit Silvestru al Bucovinei și Dalmației, cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului“, în anul 1883. De atunci, în fiecare zi de 1 octombrie, credincioșii din sat își îndreaptă pașii cu credință spre biserică pentru a fi izbăviți de ispite, de încercări, de suferințe. Ei înalță rugăciuni Maicii Domnului pentru a primi ajutor și ocrotire: „Prea Curată Stăpână, pururea Fecioară, în vremea necazului nostru acoperă-ne pe noi cu acoperământul aripilor Tale, iar în vremea neputințelor și a bătrâneților noastre, fii mijlocitoare nouă, către Fiul tău și Dumnezeu nostru. Să nu biruie răutățile lumii anii vieții noastre, iar sfârșitul să nu ne găsească cumva în afara acoperământului Tău cel sfințit“.

Anul acesta, liturghia de la biserică din Bălcăuți a fost oficiată de un sobor de 7 preoți: arhim. Mihai Negrea (fost pr. paroh), pr. IC. Stavrofor Gabriel Vega (secretar al Protopopiatului Rădăuți), pr. slujitori: pr. Daniel Petrașuc (parohia „Sf. M.M. Dimitrie“ din Negostina), pr. Ionuț Apetroaie și pr. Ciprian Cucu (parohia „Nașterea Maicii Domnului“, Calafindești), pr. Daniel Merla (parohia „Sfântul Ioan Botezătorul“, Siret), pr. Ovidiu Buzilă (parohia „Sfinții Cosma și Damian“ din Dănila).

Despre această sărbătoare a satului Bălcăuți, am stat de vorbă cu preotul paroh al bisericii din localitate, Cosmin Cucu: „În fiecare an, în prima zi a lunii octombrie, biserica din Bălcăuți își serbează hramul, fiind moment de bucurie și binecuvântare pentru toți locuitorii satului. S-a mai adăugat încă o primăvară de la momentul împlinirii a 130 de ani de la târnosirea

bisericii din Bălcăuți. Pentru parohia noastră, ce se afla sub Acoperământul Maicii Domnului, a fost zi de mare sărbătoare cu semnificație dublă: sosirea hramului mult așteptat, precum și realizarea unei lucrări grandioase; căci pe lângă bucuria participării la slujba Sfintei Liturghii, oficiată în sobor de 7 preoți, s-a sfințit și gardul de piatră de cremene și fier forjat, ridicat în numai 3 luni. Având în vedere că parohia are cu puțin peste 250 de familii, iar situația materială a enoriașilor nu este una dintre cele mai bune, această lucrare a fost solicitantă pentru toți, însă nu imposibilă, căci unde este credință, nădejde și dragoste se găsesc resursele necesare finalizării acestui proiect, avându-l pe Hristos „piatra cea din capul unghiului“ (Efes, 2, 20), modelul desăvârșit care ne spune „că unde sunt 2 sau 3 adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor“ (Matei 18, 20). Consiliul parohial aflat sub îndrumarea mea și a casierului, Ilie Homeniuc, a reușit să găsească sursele de finanțare și de ajutorare pentru a edifica noul gard al bisericii, gard ce măsoară peste 90 de metri.

Bucuria credincioșilor a fost cu atât mai mare, cu cât alături de mine - noul preot paroh al bisericii, a slujit și arhim. Mihai Negrea supranumit „preotul care face minuni pentru copii“. După oficierea dumnezeieștii Liturghii, o bună parte dintre enoriași au retrăit momentele de bucurie, evocând perioada glorioasă când părintele Negrea Mihai a restaurat biserica la exterior, îmbrăcând-o în praf de piatră, lucrare ce a dăinuit în timp.

La acest eveniment au asistat, pe lângă sute de credincioși, auto-

ritățile locale, dl primar Vasile Ursachi, fiii satului veniți de departe, printre care trebuie să amintim pe președintele UUR-filiala Suceava, Boreslaw Petrașuc. După Sfânta Liturghie, Comitetul Parohial și credincioșii din Bălcăuți au invitat pe toți cei prezenți la o agapă frățească.

Uniți în rugăciune, mulțumim lui Dumnezeu pentru toți cei care au ajutat la edificarea și construcția acestui monument de arhitectură, în cinstea Maicii Domnului, pe care o rugăm să ne mijlocească harurile prin care cât mai multe suflete să găsească cele necesare mântuirii“.

Sărbătoarea a continuat, după-amiază, pe toloaca satului unde s-a desfășurat cea de-a V-a ediție a festivalului „Sărbătoare în satul meu“, printre organizatori numărându-se Primăria comunei Bălcăuți, Consiliul Local Bălcăuți și Asociația Culturală „Kozaciok“. Deschiderea oficială a festivalului a fost făcută de primarul Vasile Ursachi și de prefectul județului Suceava, Florin Sinescu. Pe scena festivalului au evoluat ansamblurile: *Stejărelul* - Cajvana, *Florile Bucovinei* - Rădăuți, *Arcanul* - Suceava, *Bilcuța* - Bilca, *Cervona kalyna* - Negostina, *Siretul* - Siret, *Trandafirul* - Calafindești, *Poienița Junior* - Poiana Stampei, *Kozaciok* - Bălcăuți, precum și soliștii vocali Monica Strugar, Miruna Damian, Andreea Caciur, Alina Țăpar, Gabriel Hurjui și Radu Malanciuc. Invitați speciali ai festivalului au fost Manuela Pohoată, Elena Negru, Sorin Filip și Ionuț Vieru. Prezentarea spectacolului a fost asigurată de Lăcrămioara Grigoriuc, coordonatorul festivalului fiind Petru Șoiman.

Duminică, 5 octombrie, bălcăuțenii au fost invitați la Balul Gospodarilor. Atmosfera a fost întreținută de formația Luxor.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Evocarea istoriei, tradițiilor și portului ucrainenilor din Maramureș, la Rona de Sus

Duminică, 21 septembrie 2014, la Rona de Sus, organizația locală a Uniunii Ucrainenilor din România a desfășurat acțiunea culturală privind istoria, tradițiile și portul la ucrainenii din Maramureș. Au fost prezenți reprezentanți din fiecare comună și sat ucrainean din județ, împreună cu formațiile artistice îmbrăcate în frumoase costume populare locale.

Cuvântul de deschidere l-a avut prof. Miroslav Petrețchi, președintele filialei Maramureș a UUR, primvicepreședinte al UUR, care a și condus festivitatea. A luat cuvântul I. Ruscovan, președintele organizației locale a UUR, după ce preotul Gheorghe Albiciuc a rostit „Tatăl nostru“, fiind și o sărbătoare religioasă ucraineană.

La evocarea tradițiilor și portului din Rona de Sus, familia prof. Maria și Elek Oprișan au prezentat pe scenă

războiul de țesut cu toate cele necesare. La Rona de Sus încă mai funcționează aici, colo războaie de țesut, doar că tinerii nu prea cunosc acest lucru. A urmat programul artistic dat de cunoscutul cor mixt pe 4 voci „Vocile Ronei“ din localitate, care anul acesta împlinește 65 de

ani de activitate. Corul a interpretat cu măiestrie câteva cântece populare ucrainene și prelucrări, fiind dirijat de prof. Geta Petrețchi și acompaniat de acordeonistul N. Grijac. Apoi pe scenă a evoluat ansamblul de dans al elevilor din Școala Generală Rona de Sus, „Sokoleata“, pregătit tot de prof. Geta Petrețchi. Tot din Rona de Sus a participat taraful condus de Gh.Semeniuc și horitoarea I. Romaniuc. Apoi au fost prezentate portul și costumele populare din alte sate ucrainene și pe scenă au evoluat grupul vocal feminin și separat de bărbați din Lunca la Tisa cu potpuriu de cântece populare locale, ansamblul „Rusneanca“ din Ruscova, condus de prof. Mihaela Miculaiciuc, grupul vocal feminin din Crăciunești cu câteva cântece ucrainene, pe două voci, și grupul vocal din Poienile de sub Munte, iar în încheiere a cântat taraful din Rona de Sus.

Președintele UUR - filiala Maramureș, Miroslav Petrețchi, a mulțumit formațiilor prezente. Cântecele ucrainene a continuat și la masa festivă.

Ileana DAN

În memoria farmacistului Dumitru Ivasiuc

O, cât de repede trece timpul! Dacă trăia, Dumitru Ivasiuc ar fi împlinit 80 de ani la 20 octombrie 2014.

Mitea, că așa l-au cunoscut prietenii și foștii colegi, s-a născut în comuna Poienile de sub Munte, județul Maramureș, într-o familie de țărani, fiind singur la părinți.

Tatăl lui era cunoscut în comună cu porecla „Catuneac”. Probabil că a venit în comună pentru a-și satisface stagiul militar, unde apoi a și rămas. Poienile de sub Munte, fiind la hotarele României, avea pe atunci și o unitate militară iar tatăl lui poate făcea parte din trupele de grăniceri.

Știu că scriitorul Alexandru Ivasiuc s-a născut la Sighetu Marmăției și probabil că și tatăl lui Mitea a venit în comună de la Sighet.

Dumitru Ivasiuc, școala primară a făcut-o în comuna natală, iar apoi a urmat cursurile Liceului Ucrainean din Sighetu Marmăției, absolvindu-le în anul 1954.

Specialitatea de farmacist a obținut-o la Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj în anul 1959.

După absolvirea facultății, este repartizat în comuna Strâmtura, județul Maramureș, unde activează un an, după care se transferă în localitatea Târgu Lăpuș, un fost centru de raion, care apoi a devenit oraș.

În cadrul acestui raion a avut diverse funcții ca farmacist-șef, diriginte raional de farmacie,

funcție pe care a îndeplinit-o până în anul 1991, când au loc transformări în structurile de organizare a Societății Farmaceutice, trecând să lucreze în regim privat.

Pe Mitea l-a ademenit o frumoasă studentă de la Facultatea de Limba Română și Istorie, pe care a cunoscut-o încă din timpul studenției. Mărioara Velea l-a determinat s-o aștepte un an și să se mute la Târgu Lăpuș, iar la 3 decembrie 1959 au făcut nunta.

Din căsătoria lor au rezultat două fete, Livia și Monica. Are un nepot, Mihăiță.

Într-o zi de vineri, 28 februarie 1997, Mitea, un om de aleasă omenie, un bun specialist, un bun prieten, apreciat de toți cei care l-au cunoscut și cărora în timpul vieții le-a dat numai sfaturi bune, inclusiv mie, s-a stins din viață.

În coloanele ziarului „Curierul ucrainean” am publicat atunci, cu regretul Ștefan Tcaciuc, care i-a fost coleg de liceu, un amplu necrolog.

Ștefan Tcaciuc a scris: „După terminarea liceului, tu ai intrat la Institutul Medico-Farmaceutic din Cluj-Napoca și l-ai absolvit cu brio, devenind farmacist. Puteai să rămâi în Cluj-Napoca, dar nu te-a tentat. Te-ai dus la... Târgu Lăpuș să vindeci oamenii cu doftoriile tale. Și acolo ți-ai întemeiat și ți-ai zidit o casă, între pereții căreia la ceas de taină îți depănai agale firul amintirilor. Și sunt sigur, cei patru prieteni dragi, îți dădeau cel mai mult de furcă, îți apăreau cel mai des în fața ochilor așa cum i-ai cunoscut la Sighetu Marmăției.

Ce ani frumoși!

Nu ne-am văzut de mult, dar de nenumărate ori am tăifăsuț la telefon. Și la terminarea fiecărei convorbiri conveneam să ne întâlnim cât

mai curând, dar nemiloasa moarte te-a răpit dintre noi. Și te-a răpit incredibil de repede...

Și eu, și Iuliu Manuleac, și Ion Buciuța, și Ion Semeniuc te plângeam cu lacrimi mari și amare și în gând înfingeam câte o lumânare aprinsă în țărâna proaspătului tău mormânt, dar tu nu ne mai vezi și nici nu ne mai auzi.

Tu dormi. Dormi în liniște și pace. Și revizezi copilăria, anii de liceu, prietenii, scaldatul în râul Iza, plimbările pe Solovan, chemezele de la Lemn forestier, facultatea...

Și ce frumoase au fost toate acestea pe când noi, cei cinci mușchetari, învârteam lumea pe degete... Și ne credeam cineva...

Da... Am fost și noi cândva cineva!... Și nu mai suntem, iar tu ai rămas doar o preafrumoasă și înlăcrimată amintire”.

Iar eu la sfârșitul necrologului am scris: „Mitea Ivasiuc va rămâne veșnic în amintirea prietenilor săi apropiați, a consătenilor, pe care i-a reprezentat cu cinste pe alte meleaguri și pe care îi ajuta, de la distanță, cu sfaturi bune. Eu fiind beneficiar al marelui sprijin moral pe care mi l-a dat, atât înainte de a merge la Liceul Ucrainean din Sighetu Marmăției, în anul 1958, cât și după intrarea mea în producție la Târgu Lăpuș, unde am locuit 8 ani de zile și ne-am înțeles foarte bine.

Mitea, suflet nobil, să-ți fie țărâna ușoară și Dumnezeu să te ierte și să te odihnească!”

Consăteanul nostru, Mitea, veghează asupra noastră de undeva de sus, din ceruri, precum și ceilalți consăteni plecați spre cele veșnice: generalul Ivan Brona, inginerul Ivan Buciuța, profesoara mea Maria Boico, profesorul Ivan Boico, procurorul Mychailo Labici, scriitorul Olexa Beuca și alții care au avut ceva de spus la vremea lor.

Veșnică pomenire prietenului nostru drag!

Ștefan BUCIUȚA,
președintele UUR

COMEMORAREA SCRITORULUI IVAN FEDCO

La data de 20 septembrie 2014, etnicii ucraineni l-au comemorat pe omul de cultură ucrainean, Ivan Fedco.

La biserica „Adormirea Maicii Domnului” s-a oficiat o slujbă de Te Deum după care la placa memorială amplasată pe Casa Corpului Didactic din Satu Mare s-a depus o jerbă de flori.

Uniunea Ucrainenilor din România, filiala Satu Mare, în colaborare cu familia, au organizat sâmbătă, 20 septembrie, acțiuni de comemorare a profesorului și omului de cultură Ivan Fedco, trecut în eternitate în urmă cu 35 de ani, mai exact în anul 1979.

Într-o atmosferă de profundă pioșenie, sâmbătă, 20 septembrie, familia, Mihai Macioca, președinte, Pavel Prodaniuc prim-vicepreședinte, și Nicolae Semeniuc, secretar, în calitate de reprezentanți ai Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare, alături de Paula Mare din partea PSD, au participat la Te Deumul oficiat la Biserica ortodoxă cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, urmat de depunerea unei jerbe de flori la placa memorială amplasată pe Casa Corpului Didactic din reședința de județ. Se cuvine subliniat faptul că merite în ceea ce privește amplasarea plăcii comemorative trebuie atribuite președintelui UUR - filiala Satu Mare, Mihai Macioca, directorului Direcției de Cultură și Patrimoniu

Cultural Național Satu Mare, dl George Vulturcu. La dezvelirea plăcii comemorative au participat regretatul Tcaciuc Ștefan alături de familia scriitorului, un număr mare de ucraineni și reprezentanți ai Direcției de Cultură.

În fața plăcii memoriale, Viorica Fedco, soția celui comemorat, a prezentat câteva repere din viața culturală și de familie a lui Ivan Fedco, mulțumind celor care au inițiat comemorarea.

O incursiune în curriculumul celui comemorat a fost făcută de Pavel Prodaniuc (consătean al scriitorului). Iată câteva aspecte punctate de vorbitor:

„Scriitorul de limba ucraineană Ivan Fedco s-a născut la 15 aprilie 1938 în comuna Rona de Sus, județul Maramureș. Ivan Fedco a văzut lumina zilei într-o familie de țărani simpli creștini și cu frica de Dumnezeu, de unde și amprenta în educația sa. Familia Fedco a avut parte de doi feciori, Ivan și Iura; amândoi au urmat studii superioare. Ivan Fedco a absolvit Facultatea de Litere - Secția limba și literatura ucraineană.

După terminarea facultății a fost repartizat la școala din Bârsana, județul Maramureș, iar din

anul 1966 a devenit profesor titular la Liceul nr. 3, astăzi „Doamna Stanca” din Satu Mare. În ultima parte a vieții sale a lucrat ca metodist la Casa Corpului Didactic din reședința de județ, motiv pentru care acolo este amplasată placa memorială.

S-a căsătorit în anul 1960 cu sătmăreanca Viorica. Rodul conviețuirii lor reprezintă fetele Violeta și Narcisa, ce poartă nume de flori.

În perioada cât a locuit în Satu Mare, s-a implicat în viața literară și culturală a Sătmărlui, devenind un colaborator constant al ziarelor și revistelor locale.

Primul scriitor de limba ucraineană, Ivan Fedco, a debutat la revista lunară „Novyi vik” (Veac nou), dar a colaborat la culegerile „Serpent” (August), 1964, „Nasi vesny” (Primăverile noastre), 1972 și „Obrii” (Orizonturi), 1979, iar postum i-au apărut materiale în „Obrii 2”, în anul 1981.

A mai publicat în limba ucraineană „Po novomu šleahu” (Pe drumul cel nou), 1966, „Novely” (Nuvele), 1977 și „Obirvani polity” (Zborurile întrerupte), 1980.

Ivan Fedco își doarme somnul de veci în Satu Mare, în cimitirul de pe strada Rodnei. Soarta i-a fost potrivnică, s-a stins din viață înainte de a deveni membru al Uniunii Scriitorilor din România, dar în urma lui a rămas o operă literară bogată.

Se cuvin felicitări Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare, pentru inițiativa de a comemora pe conaționalul nostru și cetățean devotat urbei în care a trăit.

Mihai MACIOCA,
președintele filialei Satu Mare a UUR

Ziua de 31 august 2014 a fost o zi însemnată pentru comunitatea ucraineană din localitatea amintită și va rămâne înscrisă în istoria localității și în sufletele ucrainenilor ortodocși.

La acest eveniment religios a fost prezent un număr mare de credincioși veniți din toate părțile, biserica fiind arhiplină atât de credincioși ucraineni, cât și de români din județele Timiș și Caraș-Severin. Această biserică cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh“ a fost zidită între anii 2008-2014, și aparține Protopopiatului ortodox ucrainean din Lugoj, în cadrul Vicariatului Ortodox Ucrainean din Sighetu Marmatei.

Toate lucrările pentru terminarea bisericii au fost duse la bun sfârșit și pregătite pentru târnosire datorită strădaniei preotului paroh Adrian Vișovan, a membrilor Consiliului parohial și a bunilor creștini. S-au evidențiat episcopii Dumitru Dutciuc, Vasile Banișchi, Vasile Nan, Mihai Nan, Vasco Coreniuc și sponsorii credincioși ca: Gheorghe Romaniuc, Ion Popovici, Mihai Iurașciuc, cântărețul Petru Țifrac și mulți alții care au pus umărul la ridicarea acestui sfânt lăcaș. Slujba de sfințire a fost oficiată de către delegatul Preafericitului Daniel, PS Episcop Varlaam Ploieșteanu, și cu acest prilej, din înalta binecuvântare a Patriarhului Daniel, biserica a primit cel de-al doilea hram „Sfântul Ierarh Luca din Crimeea“. Slujba religioasă a fost oficiată de preoții ucraineni din parohiile Timiș și Caraș-Severin, de preoți români în frunte cu ÎPS Episcop Varlaam Ploieșteanu, de vicarul general al Vicariatului Ortodox Ucrainean, I.

Sfințirea bisericii ortodoxe ucrainene din Remetea Mică, județul Timiș

Pițura, și de protopopul bisericilor ucrainene din Banat, părintele I. Albiciuc.

La sfințirea bisericii au participat și oficialitățile comunei Mașloc în frunte cu primarul, Bartha Francisc, inspectorii școlari Aura Codruța Danilescu, inspectorul general Timiș, de asemenea, adjunctul inspectorului general, inspectorul școlar pentru etnia ucraineană, Ivan Câmpeanu; din partea UUR, deputatul Ivan Marocico și președintele UUR Timiș, Gheorghe Hleba. Ucrainenii din Remetea Mică, aflați în biserica lor zidită de ei înșiși, se simțeau creștini adevărați, iar lumina divinității se vedea pe chipurile lor scăldate de lacrimile bucuriei.

Trebuie să amintesc momentul primirii oaspeților de la București, a PS Episcop cu consilierii Patriarhiei, de către procesiunile din localitate și de la parohia Soca împreună cu preotul paroh Vasile Cristian Ardelean, de către mulți credincioși. Acest moment a fost unul înălțător. După terminarea slujbei de sfințire și a Sf. Liturghii au urmat cuvinte de apreciere din partea înalților prelați. Cuvinte alese a rostit PS Episcop: „Înscrie, Doamne, în cartea vieții pe toți credincioșii, ctitorii, ostentorii și închinătorii acestui sfânt locaș“ și bucuria care nu poate fi descrisă în cuvinte, pentru că dorința celor mulți s-a împlinit. Vicarul general al Vicariatului Ucrainean, Ion Pițura, a spus că s-a simțit onorat că a participat la sfințirea altei biserici ucrainene

din Banat, un moment care va rămâne în istoria ucrainenilor din Remetea Mică. De asemenea, protopopul I. Albiciuc, a spus, printre altele „Ceea ce nu este cu puțință la oameni, este cu puțință la Dumnezeu, astăzi se culeg roadele unei ostentorii de câțiva ani, în numele înălțătoare și cinstirea celor care s-au jertfit“.

În numele tuturor ucrainenilor din Banat a vorbit președintele filialei Timiș a UUR, Gheorghe Hleba, și deputatul în Parlamentul României, Ivan Marocico, felicitându-i pe toți truditorii acestui lăcaș, oferind diplome în semn de recunoștință.

Au urmat cuvinte frumoase și din partea oficialităților comunei, iar ÎPS Varlaam, cu prilejul acestei sfințiri, a oferit preotului paroh Adrian Vișovan titlul de „Iconom Stavrofor“ și o diplomă pentru meritele sale în fața credincioșilor și în fața lui Dumnezeu.

În încheiere, preotul paroh a mulțumit tuturor credincioșilor care s-au implicat în finalizarea construcției bisericii.

Apoi am participat la o masă festivă într-o atmosferă creștinească unde au continuat discuțiile pe diferite teme cu PS Episcop, vicarul bisericilor ucrainene, preoți ucraineni și români, alături de protopopul I. Albiciuc.

Au fost rostite frumoase cuvinte de învățătură pentru cei vârstnici, dar mai ales pentru cei tineri.

După terminarea Sf. Liturghii discutând cu câțiva credincioși de diferite vârste am constatat că fiecare și-a exprimat bucuria de a avea lăcașul lor de rugăciune. „Acum avem biserica noastră, acum suntem creștini adevărați“, au spus ei.

Anna BEREGHI

Cu transformator de colorit, printre frunze, acest Brumărel din cartierul Drumul Toamnei...
Viile culese au ceva din tristețea copiilor abandonați de părinți.
Codrii de arginți nu-s de argint. Datorită toamnei, au prins puțină „rugină“.
O briză plimbă frunze palide pe apa de turcoază a unui lac.
Aleii măturate de frunze: curățenie mințită!
Între timp, alte și-altele cad.
Știuletele de porumb, depănușat, se privește pe sine, ca pe un făcăleț de amestecat umor pe ogor!
Cutreier și contemplant pe moșia de peisaje și vise ale Deltei. Ce viață!
Confirmarea că vinu-i gravitația turburelului - e clară!
Pasăre dând de un gol de aer - revenind iar la aer, în văzduhul acestei toamne.
Coliziune dintre un pui de vânt și un ciorchine cu strugurii stafidiți.
Singurătatea unui băiețel de „cursă lungă“, cărând spre școală ditamai ghiozdanul.
O lecție de cretă, dăruită unei clase primare - pe subiectul: A venit toamna!
Câte-n stele și-n arginți, deopotrivă; asta-i ursita și-alaiul nunții unui flăcău tomnatic.

BRUMĂREL DIN CARTIERUL DRUMUL TOAMNEI...

Un licurici restant... Semn că toamna vine fără restricții categorice!
Odihnă... În poala bunicii melé a căzut o frunză.
În raza unui stejar rodnic, nu-i niciun loc de-a v-ați ascunselea pentru ghinde.
O alee spre plajă, printre câteva corturi-surpriză: ultra-sfârși de sezon.
Șase! Sau șase ghemuri la șase... Întrebarea e: Își va reveni evoluția jocului de tenis în aerul liber al acestei toamne?
O fereastră deschisă respiră aburul unei dimineți de toamnă.
Ieșind din oraș ceața se pierde-n întunericul șters cu nemiluita.
În armonie de dragoste „pe aripile vântului“, de gâtul iubitei o eșarfă flutură.
Frunze roșii, aidoma cu fuga de foc a sângelui prea înfierbântat de Eros.
În dulceața cafelei de dimineată, pentru primari o ordonanță de urgență, în fuga spre paradis!

Livezile - doldora de meri încărcăți, coșarci pe alese...
Floarea soarelui, nerecoltată încă: lan de pălării cu faguri pentru păsăret.
„Parada modei“ - nu manechinele, ci codrul își schimbă impecabil hainele.
Peste pârâul de pădure o plută făcută din frunze moarte.
Toamna se numără „babacii“ - asta e!
.....

Până și toamna vieții e o retorică socială; Oricât ne-amăgim.
Printre guvernanți, spume la gură se zbat... Preziidențiabilii, vai de electoratul lor: O iconă plângătoare!

Văd flori brumate
Cum se-ndepart de moarte -
Vara lor e în duhul răbdării și-al îndurării.

Mihai MATEICIUC

Recent, biblioteca județeană „I.G. Sbiera“ din Suceava a pus la dispoziția dnei prof. Saveta Vărăreanu sala „Elena Greculesi“ pentru a-și lansa cartea cu titlul de mai sus.

Cine este Saveta Vărăreanu? S-a născut Saveta Stoica la 6 decembrie 1942 în satul Plopeni, comuna Salcea, județul Suceava, din părinți Mihai și Valeria Stoica. La 17 mai și 18 iunie 1945, îi dece-

dează părinții. Crește la bunicii materni (Zelezneak) în satul Călinești-Enache (Greața), comuna Dărmănești, județul Suceava, până la data de 18 octombrie 1952, când a fost internată la Casa de Copii nr. 1 fete din Botoșani.

În 1960, ia examenul de maturitate la Liceul „Mihai Eminescu“ din Botoșani și reușește la Facultatea de Filologie, Secția rusă-română din cadrul Universității „Al. I. Cuza“ din Iași. În anul 1965, după examenul de stat, primește repartiție la Școala Generală nr. 2 din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, fostul și actualul Onești, județul Bacău.

Din 15 aprilie 1965, devine Saveta Vărăreanu, în urma căsătoriei cu Neculai Vărăreanu, maistru AMC la rafinăria din Onești, cu

„Suflet de orfan“

care are o fată și un băiat. În anul 2000 se pensionează.

În liceu a avut încercări literare timide.

De curând i s-a publicat în revista „Phoenix Mission Magazin“ eseuul „Tălmăcește, Dragomane“, preluat de revista „Gândacul de Colorado“.

Mai multe reviste, printre care „Epoch Times“, „Oglinda“ etc. i-au publicat proza „Te arestăm pentru sabotaj“ pe internet.

De curând i-a apărut volumul „Suflet de orfan“, roman autobiografic. Iată ce mai spune dna Saveta Vărăreanu în CV, la final: „Mă rog la Dumnezeu să-mi dea timp și sănătate să mai pot scrie, dacă ceea ce am scris va ajunge la sufletele oamenilor“.

Așadar, am participat la acest eveniment (lansarea cărții „Suflet de orfan“) organizat din inițiativa filialei Suceava a Societății pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina (președinte prof. dr. Gabriel Cărăbuș), sub egida Consiliului Județean Suceava.

Sala a fost plină ochi, printre care mulți elevi de la Colegiul „Petru Mușat“ din Suceava.

În sală i-am mai remarcat pe Lucia Mihoc, Traian Maleș, Vasile Perpeliuc, Gheorghe Dolinski, Borelaw Petrașuc, Vladimir Zelezneak.

Din luările de cuvânt spicuiesc următoarele:

Prof. dr. Gabriel Cărăbuș: „Am avut extraordinara șansă să fiu elevul dnei prof. Saveta Vărăreanu la Liceul din Fălticeni“. După ce a avut cuvinte de laudă la adresa autoarei, a citit câteva pasaje semnificative din carte.

Scriitorul Alexandru Vintilă,

redactor-șef al revistei „Bucovina literară“: „Lumea văzută prin ochii unui om care a răzbătut în viață prin forțe proprii. Sinceritate și transparență fără zorzoane stilistice. Saveta Vărăreanu devine un justițiar“.

Părintele Gabriel Herea, parohul bisericii „Sf. Cruce“ din Pătrăuți: „Cartea este o carte memorialistică-document. Găsim un copil care-și pune probleme. Drumul spre catedră n-a fost ușor, dar a ajuns om mare. Un om care a dăruit elevilor săi iubire...“

Dna Maria Matran, verișoara

retrăit multe momente din copilăria mea desculță“.

Propun conducerii UUR să achiziționeze câteva zeci de exemplare, pentru a face o lansare de carte la școala din Greața natală a autoarei. Aici învață sub 100 de elevi...

În încheierea acțiunii a vorbit profesoara scriitoare, Saveta Vărăreanu. Cu greu și-a stăpânit lacrimile și tremurul vocii când ne-a citit fragmente din carte.

Trebuie să notez, neapărat, din capitolul „Admiterea la facultate“: „Sunt un adevărat Zelezneak, o ucraineană a dracului care poate are în ea sânge de cazac neînfricat“.

Dacă n-ar fi făcut limba ucraineană numai până în clasa a IV-a (după care a plecat la Botoșani), ar fi scris (sunt sigur) „Dușa syrotynska“.

autoarei: „Cartea trebuie citită de toți tinerii... Sunt mândră că face parte din familia noastră“.

Dl ing. Borelaw Petrașuc, președintele UUR, filiala Suceava: „După ce-am citit cartea, m-am dus să-mi vizitez părinții, care au crescut orfani“.

Subsemnatul: „Când am văzut titlul cărții, gândul m-a dus la „Singur pe lume“. Este cartea generației mele. Citind cartea am

Și încă un dacă, de data asta al meu personal: „Dacă aș fi avut talentul autoarei, aș fi scris o carte purtând titlul „Cerulea copilăriei mele desculțe n-a fost chiar albastru“. Poate că totuși voi „comite“ acolo o broșurică cu titlul „Povestea unei biblioteci din Siberia“. Neprietenii știu de ce.

Kolea KURELIUK

Cernăuțiul - mare centru de cultură al Ucrainei și farmecul ținutului bucovinean

Localitatea Cernăuți este un oraș cosmopolit și deosebit de frumos din Ucraina de vest, a cărei vechime se pierde în negura vremurilor. Aici au studiat și s-au format mulți scriitori, muzicieni, oameni de cultură ucraineni și români, precum: Ivan Franko, Mihai Eminescu, Olha Kobyleanska, Iuri Fedkovyci, Ciprian Porumbescu, Vasyl Stefanyk, Sydir Vorobkevyci, Osyp Makovei, Eudoxiu Hurmuzachi, Denys Lukianovyci, Mychailo și Volodymyr Ivasiuk, Ion Nistor, Havrylo Clempuș și mulți alții, dar și austrieci, evrei și polonezi.

În acest ținut de basm, pe o colină înverzită, sub mireasma ghirlandelor albe de iasomie și călin, simbolizând sensibilitatea, speranța și pacea, se ridică semeț Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci“, purtând numele ilustrului scriitor ucrainean și om de cultură al Bucovinei. Această clădire emblematică a fost cândva reședința mitropoliei bucovinene și a devenit o

prestigioasă instituție de învățământ superior și un centru de cultură unde studiază mii de studenți din toată Ucraina și de peste hotare.

Este un edificiu cu aspect neobișnuit, unde se îmbină armonios diferite stiluri arhitectonice: roman, bizantin, gotic și maur, fiind construit în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1864-1882), după proiectul și directa coordonare ale arhitectului ceh Iozef Hlavka (1831-1908), în timpul stăpânirii austro-ungare și a împăratului Franz Jozef.

Acest ansamblu arhitectural este o adevărată capodoperă de artă, atât în exterior, cât și în interior. Sobrietatea și eleganța aspectului exterior al zidurilor cu metereze și acoperișul cu motive geometrice din ceramică colorată, asemenea ștergarelor ucrainene, atrage privirea nu numai turistului sau specialistului în domeniu, dar și oricărui trecător.

Fiind construită din cărămidă roșie, la îmbi-

narea căreia s-a folosit lut, nisip și albuș de ou, a rezistat cu stoicism vitregiilor istoriei sale, mai ales în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, ca o adevărată cetate, asemenea Domului de la Cacica, o biserică romano-catolică poloneză foarte frumoasă și impunătoare care s-a construit cam în același timp și cu aceleași materiale: lut, nisip și albuș de ou. Acest lăcaș sfânt se află tot în Bucovina, dar în județul Suceava, și nu departe de Cernăuți, unde locuiește populația slavă: poloneză și ucraineană.

Universitatea din Cernăuți este un edificiu unicat, care include în incinta lui și o biserică mare. Aici știința, cultura și credința creștină îi unește pe toți studenții ei într-un nucleu, pregătindu-i ferm pentru viață.

În această oază de poveste, înconjurată de un parc și o grădină, unde cresc peste 2000 de specii de arbori și arbuști, aduși din toate colțurile lumii, studenții dobândesc cunoștințe solide în diferite domenii de activitate, fiind îndrumați de către cadre universitare de prestigiu, a căror activitatea didactică, editorială și scriitoricească este cunoscută nu numai în toată Ucraina, dar și peste granițele ei.

(Continuare în numărul viitor)

Anna T. RUȘTI

Romanul „Drumul” al Annei Traista Ruști sau metafora transformării durerii în fericire

(Urmare din numărul 267-268)

Apropierea de icoana Sfintei Maria cu pruncul Isus Hristos creează o altă secvență decupată din trecut și adusă în prezent prin intermediul amintirii perioadei copilăriei când mama lui îl aducea la biserică. A îngenunchat și s-a rugat așa cum l-a învățat ea, pentru sănătatea tatălui său.

Sub aspectul construcției epice, romanul autoarei urmărește succesiunea devenirii membrilor numeroasei familii a lui Măkâta Semciuk, formată din nouă copii, recurgând frecvent la retrospectivă. Desele fragmentări ale discursului epic ce urmărește timpul istoric, au rolul de a aduce anumite explicații privind temeinicia opțiunii spre anumite decizii fundamentale ce au intervenit în destinul personajelor. Într-un alt plan consistent al diegezei, este reprezentată evoluția lui Măkâta. Provenit din Ucraina și despărțit de familie din cauza granițelor impuse de al Doilea Război Mondial, Măkâta este rănit pe front. Este așteptat de Odotea timp de doi ani. Pasionat de istorie și de literatură, după ce a rămas în România în urma închiderii granițelor, nu a putut dovedi că a absolvit zece clase în Ucraina. În România, s-a angajat la CFR și, până la urmă, a început să-și îndrăgească profesia. La un moment dat, soția sa, Odotea, a răcit, a fost internată în spital și a murit, însă, pe patul de moarte, și-a rugat soțul să aibă grijă de copiii lor. După moartea Odotei, Măkâta a refuzat să se recăsătorească, deși multe văduve l-au „pețit”. Știa că nimeni nu poate să suplinească prezența mamei pentru copiii săi. Fetele au crescut, au început să se ocupe de treburile casei, iar băieții mergeau la lucru cu tatăl lor pe câmp, se ocupau cu creșterea animalelor, vindeau lapte sau plecau în diverse orașe pentru a vinde merele ionatan. Dincolo de aceste ocupații, ei învățau foarte bine. Cu mare greutate, Măkâta și-a crescut cei nouă copii. I-a trimis la școală, fiind preocupat de viitorul lor. Îndeplinindu-și toate responsabilitățile unui părinte, Măkâta se bucură că toți copiii lui erau muncitori și învățau foarte bine. Și el ar fi vrut să se facă învățător, însă a fost obligat să se înroleze pe front. În timpul războiului, a obținut multe decorații, însă asta nu l-a bucurat. Știa că războiul nu poate aduce nimic bun, decât împlinirea anumitor deziderate egoiste. Războiul distruge totul: conștiința, iubirea, viața. El nu este necesar nimănui, generând doar foamete, nefericire și moarte. Dacă nu ucizi, ești ucis. A fost rănit, mult timp a petrecut prin spitale. S-a zbatut între viață și moarte, însă destinul a pregătit pentru el un alt viitor. Poate iubirea pentru Odotea Semenova l-a ținut în viață. Ea s-a rugat pentru el.

Așadar, romanul are o puternică componentă introspectivă, creată de retrospectivă generate de memoria involuntară. Când Măkâta se întoarce împreună cu fiul său, Mătro, de la spitalul din Cluj-Napoca, privind pe geam apă, își amintește de perioada propriei copilării, când bunicul său îl lua la pădure. În acea vreme, muncitorii transportau lemnele pe apă, sub formă de plută. Din iubire, același bunic a construit o casă nepotului său. Astăzi casa s-a înnegrit, însă Măkâta s-a

opus dărâmării ei, pentru că ea a rămas un simbol al trecutului. În timpul călătoriei, ajutat de locuri, bătrânul Măkâta, făcând o incursiune în trecutul neamului său, îi povestea fiului despre bunicul său care își încânta nepoții cu evocările despre haiducul Oleksa Dovbuș. De asemenea, Măkâta îi povestește despre bunicul său care îi spunea că trebuie să-și construiască o casă de mic, să se pregătească pentru însurătoare, pentru că nu știe ce vremuri vor urma. Într-adevăr, tatăl său, împreună cu el au fost luați pe front, iar bunicul a rămas mai departe să lucreze în pădure. De atunci, nu i-a mai văzut pe niciunul; tatăl său a murit, lângă Debretin, iar bunicul a rămas în Kvas, în Ucraina. După război, granițele au fost reconfigurate. După ce bunicul i-a povestit aceste întâmplări, Mătro și-a amintit de nerăbdarea cu care o aștepta pe mama, dar și pe Iarâna să se întoarcă.

Într-un alt plan al cărții, Anna Traista Ruști introduce anumite accente ce definesc „obsedanul deceniu”. Într-o zi, peste comunitatea din care făcea parte și Măkâta s-a abătut potopul, distrugând multe case, garduri, inclusiv oamenii au fost duși de ape, însă casa lui a rămas în picioare. Prin surparea unui deal, calea ferată la care lucra a fost distrusă. A început reconstrucția pentru a nu rupe satul de lume. În timpul lucrului, Măkâta a avut un conflict dur cu responsabilul privind refacerea drumului. Acesta l-a lovit, însă a intervenit Marko Dicika care i-a separat. Exponentul puterii l-a amenințat pe Măkâta cu reclamația la partid și la director. Această secvență oglindește atitudinea anticomunistă prin care autoarea reușește să reconstituie atmosfera tenebroasă a epocii staliniste. Omniprezentă în viața oamenilor, frica față de partid limitează adoptarea unei atitudini ferme împotriva celor care stigmatizau omul. În toate situațiile, instigatorii erau protejați de partid. Deciziile lor nu trebuiau să fie corecte, ci să fie în concordanță cu hotărârile comuniștilor. Prin astfel de secvențe, autoarea scoate în evidență foarte bine statutul de victimă pe care a ocupat-o Măkâta și, în general, omul într-o astfel de societate.

Știindu-l devotat profesiei, activității i-au propus de câteva ori lui Măkâta să intre în politică, însă a refuzat, replicându-le: „Eu sunt om pentru lucru, nu pentru politică. Îmi e bine și așa” (p. 18). În timpul discuțiilor în urma conflictului dintre Măkâta și responsabilul de șantier comunist, Marko Dicika definește foarte bine viziunea partidului vizavi de om: „Comuniștii nu au nici credință, nici dreptate, nici Dumnezeu nu au. Ei nu calcă pragul bisericii, chiar dacă acolo toți au fost botezați. Partidul le-a spălat creierii, a șters credința și a amorțit sufletul, ca să nu știe” (p. 19). Cei doi prieteni discută despre metodele sistemului ideologic de a inocula aprehensiunea în rândul oamenilor, aducând exemplul unei fete de 15 ani care a fost condamnată. Luând poziția unui resemnat, Marko își sfătuiește prietenul să se împace cu responsabilul de șantier, întrucât are acasă familie și copii.

Scena discutării raportului dintre om și sistemul politic scoate în evidență două tipologii

umane. Pe de o parte, se situează Măkâta, care nu poate înțelege stigmatizarea generată de partid și nici sensul umilinței create de șeful de șantier, un exponent al puterii. Pe de altă parte, Marko Dicika decriptează foarte bine raportul dintre voința partidului și individ. De aceea, pledează pentru împăcare, pentru tăcere etc. Prin experiența sa traumatizantă de pe șantier, Măkâta întruchipează imaginea victimei înjosite de reprezentanții puterii folosite abuziv. Încăpățănarea șefului de șantier comunist și incapacitatea sa de a prevedea pericolele au dus la surparea muntelui, la rănirea muncitorilor și la moartea acestuia. Printre cei răniți s-a numărat și Măkâta. A avut nevoie de trei ani pentru a începe să umble pe propriile picioare. În acest timp, tot greul familiei a căzut pe Odotea, soția sa. După aceea, s-a reangajat la CFR, însă nu ca muncitor, ci ca impiegat în satul său. Câștiga mai puțin, însă era mulțumit. Mai lucra la pădure, pe câmp, se ocupa cu vânzarea merelor. Mai târziu, la școală, fiul său, Mătro, a fost un elev eminent, a vrut să intre la Securitate, însă a fost respins. În schimb, un coleg mediocru care abia trecea clasa a fost acceptat. Tatăl său l-a consolă, spunându-i că nu este un loc pentru el. În timpul discuției, Măkâta își amintește de comportamentul responsabilului de pe șantier, din cauza căruia a rămas cu handicap pentru toată viața. Oarecum, se bucură de moartea acestuia, gândindu-se la consecințele discuției contradictorii cu el. Însuși omul cu „ochi de piele”, așa cum era numit de copiii lui Măkâta, era securist. Acesta era privit cu teamă de toți sătenii, nu numai de copii.

Pe un alt palier al construcției diegetice se situează tema iubirii încadrată în reprezentarea cronicii de familie. Ivan, plimbându-se prin grădina botanică, și văzând perechile de tineri care se țineau de mână, își amintește de propria poveste de dragoste din timpul liceului. Cântecul păsărilor din grădina i-a risipit gândurile apăsătoare, aducându-i aminte brusc de discuția cu tatăl său despre Mariusea. În multe situații în care sunt încadrate personajele autoarei, departele generează momente de introspecție asupra anumitor secvențe prezentate retrospectiv. Ivan începe să-și pună problema absenței Mariusei; la școală stă foarte puțin, la biserică nu mai vine, chiar dacă înainte venea în fiecare duminică, ocolește drumul spre casă, cu toate că acesta era singurul drum spre casa ei. Vestea că Petro Vorona a pețit-o, aflată de la tatăl său și de la Tome-niuc, l-a întunecat. Copleșit de aceste gânduri, a vrut să bea apă rece, însă s-a împiedicat și s-a lovit. Dorind să se ridice, i s-a făcut negru în fața ochilor. În acel moment, a auzit o voce feminină care s-a oferit să-l ajute. Această voce era a Mariusei. Prin această scenă, autoarea redă foarte bine spiritul interogativ profund al eroului, izvorât din resursele unei personalități echilibrate, care însă, până în prezent, nu a luat în considerare seriozitatea necesității întemeierii unui viitor afectiv.

(Continuare în numărul următor)

prof. drd. Daniela Maria ANDRAȘCIUC

O CINĂ DE TAINĂ

- Haida, boulenii mei! - strig eu de răsună drumul, dar ei parcă nici n-aud: merg agale, împleticit, pentru că știu că nu merg acasă, ci pleacă de-acasă. Și încă cu vântul în față, încât mi-au înțepenit buzele în așa hal, că eu strig „bouleni“ și iese „mouleni“. Poate de aceea ei nici n-ascultă, căci bouleni e una, iar mouleni - altceva.

- Haida, mouleni!

Îi car lui moș Pomazan paie la oraș. El a pus grinzile și a legat căpriorii la fierăria colhozului nostru. Așa că-și primește plata: o sanie de paie și o să-i mai dea, au zis, cincizeci de kile de orz. Despre orz, nu știu, poate într-adevăr e în contul fierăriei, dar despre paie știu: e o minciună. Paiele i le-a dat brigadierul, pentru că Pomazan i-a făcut un prag nou și patru tocure de fereastră fălțuite. Așa că e o minciună.

Da' ce mă privește pe mine? Treaba mea e să-i duc paiele, să le descarc și - moșule, pune masa! Brigadierului i-ai făcut prag și ferestre, iar mie pune-mi să cinez!

Numai că-i tare frig. Am stat întins pe paie - mi-au înghețat picioarele, m-am mutat pe oiște - boii mă plesnesc cu cozile, am luat-o pe jos - vântul mă străpunge peste tot. Măcar dacă aş avea haine ca lumea, da' vestonul nemțesc e prea scurt: probabil că neamțul fusese cam mic. Și n-are nici buzunare. Tăieturile lor sunt, da' buzunare nu-s: au putrezit. Ei, prin acele tăieturi suflă al naibii.

- Hăis-cea, moulenii mei!

Și uite că merg pe jos de vreo juma' de kilometru și aproape că nu-mi mai e frig. M-am descurcat. Mă lipesc cu o rână de șoldul boului, până mă încălzesc - partea aceea, dreapta. Apoi mă întorc cu spatele în bătaia vântului și-mi încălzesc cealaltă parte, stânga. În acest timp, dreapta iar înțepenește câte puțin. Ei, nu-i nimic, răzbat eu cumva până la urmă. O să descarc paiele, intru în casă și - ia pune cina, moșule! Hă-hă, da' cum!

Păi, săptămâna trecută, când i-am cărat paie președintelui sfatului popular cu Semen Odarkovyci (nu se știe cine-i taică-su, iar pe maică-sa o cheamă Odarka), ce nu ne-au pus atunci pe masă: și ciorbă, și slănină sleită, cu cârniță roșie la mijloc, și cașă cu lapte... Ah, ce ne-am mai ospătat! Numai cu slănină am cam încurcat-o, pentru că ne-au dat furculițe. Ei, și dacă tot le-au dat, nu se făcea să bagi mâna în strachină. Luăm noi furculițele

(unele grele, nemțești), înfigem în câte o bucățică și dăm s-o ducem la gură. Dar slănină poc! și cade. Și lui Semen, și mie. Să te ții răsede! Așa că luăm cu mâna... Cât e a lu' președintele la bucătărie, mâncăm cu mâna, de cum se întoarce - luăm iarăși furculițele... Cum-necum, ne-am descurcat și haida acasă. N-am povestit nimănui nimic, că oamenilor de la noi numai să le dai ocazia, că atâta-ți trebuie...

- Haida, moulenii mei!

Iote că de-acum se vede orășelul. Da' ce devreme au aprins luminile... Și geamurile nu-s înghețate, sunt limpezi. Iar în satul nostru îs galbene. Cred și eu, dacă gheața pe ele e de-un deget.

... Așa că o să descarc paiele, mănânc de seară, mă lungesc în sanie, îmi acopăr picioarele cu paie și haida, băiete, acăsucă! La întoarcere, boii o să alerge până-n sat, așa că nici n-o să am timp să îngheț.

Da? poate moșul îmi dă să și beau ceva. De ce nu? Cre' că-mi dă! Se zice că-i tare bogat. Cum dulgherii tineri au murit în război, pe băieți i-au luat și i-au dus în Donbas, da' la colhoz trebuia să dulgherească cineva, nu? Așa că toți au zis să fie angajat moș Pomazan. El, chiar dacă are șaptezeci de ani, fășonează lemnul de n-ai treabă! Fără sfoară - și zici că-i tras cu rigla.

Îl întreabă uneori femeile:

„Când o să mori, moșule?“

El râde, scuipe-n palme, le face cu ochiul și zice:

„Veniți voi seara pe la mine, da? pe rând, câte una, mai stăm, mai vorbim, și-atunci o să aflați când o să mor...“

I-auzi, hodorogul! Lumea nu-și vede capul de treabă, iar el - „mai stăm, mai vorbim...“

- Haida, puturoșilor!

Dar chiar că-i frig. Și se înseară brusc. Închizi ochii și când îi deschizi - s-a făcut și mai întuneric. Iar în jur nici țipenie. Doar firele. Sunt întinse, de te și miri că nu se rup. Una, două, trei, patru... Patru sârme. Și fiecare pe tonul ei. Cea groasă - mai gros, cea subțire - subțirel... Și paiele le țin hangul: sâsăie, se zbârlesc de ger și pârâie înăuntru - se așază... I-auzi, a chițait un șoarece! L-oi fi aruncat cu furca la încărcat. Uite cui îi e cald

și bine! Are și ce mânca: ba un spic nescuturat, ba o sămânță de mohor... Ront-ront-ront și gata - nu-i mai e foame...

Merge la oraș. Prostul... Crede că acolo o s-o ducă boierește? Acolo n-o să-i mai fie ca în stog!

Ei, du-te, din partea mea...

- Hăis, surilor!

Sunt curios, oare ce-o să-mi dea moșul să mănânc? Ei, cre' că ciorbă, slănină, cașă cu lapte... Păi, așa ceva am mâncat la președinte! Ce tot vorbesc eu: ciorbă, slănină a lu' președintele ne-a dat de astea! Iar la moșul - om vedea. Poate pentru azi a făcut piftie: că, ce să mai vorbim, omul i-a adus paie. Ah, de-ar fi piftie. Sau nu, nu piftie. De la frig la răcitură - nu. Mai bine ar fi dacă... Ce - dacă? Ia nu te-ntinde! Poate moșul nici nu-i acasă, iar eu îmi fac planuri.

Ah, gerul frige, nu alta! Boulenii s-au acoperit de promoroacă. Ar trebui să mă adăpostesc după sanie sau ce să fac?

- Voi mergeți înainte!

Mă, da' ce m-am mai adăpostit! Abia m-am lipit de paie, că sania a luat-o într-o parte și unde nu mă aruncă într-un nămete! Așa-ți trebuie, dacă ai vrut să te adăpostești... Și de ce-oi fi plecat eu înspre noapte? Barem ziua gerul se mai muiașe, iar acum nici nu te lasă să respiri.

Nici n-am apucat bine de spus astea, că hopa - nici vântul nu mai bate, nu mai foșnesc nici paiele: am dat într-o străduță. Boii se vede că au simțit, pentru că s-au oprit.

- Haida, boulenilor, acuși ajungem! - îi îndemn, apuc de funie și-i ating cu biciul, de li s-a scuturat promoroaca de pe greabăn.

Eh, până la urmă am răzbit.

Străduța moșului e îngustă, înzăpezită, cu nămeți cât gardul. Pe nămeți cade lumina de la ferestre, fumul coșurilor se împrăstie cenușiu prin livezi. Și miroase. De la fiecare casă a altceva. Cum zbârâiau sârmele în câmp fiecare în felul ei, așa și fumurile coșurilor - fiecare cu mirosul lui: ba a mămăligă, ba a scovergi fiebinți, ba a nu mai știu ce.

Iar de la moșul nu iese fum. Probabil a terminat cina și așteaptă să-i sosească paiele.

- Cea, cea! - strig în dreptul curții moșului, răgușit și obosit: să audă și să priceapă cât de greu a fost drumul și câtă bătaie de cap am avut cu paiele lui...

Da' moșul nici gând să apară în prag. Ca să vezi cum mă așteaptă!

Înot prin nămeți până sub fereastră. Mă uit înăuntru. Iote! Păi, moșul nici nu-i singur - e cu o muiere tânără. Stau amândoi la masă, beau... În colț, pe laviță - ștergere brodate, împăturite unul peste altul, două icoane așezate cu capul în jos, iar peste ele, un mănunchi de coada-șoricelului. În mijlocul casei - un scrin cu piciorul rupt, o torcătoare, o laviță... S-a apucat de vărut sau ce? Păi, cine văruieste iarna?

Bat cu codiriștea în tocul ferestrei:

- Moșule, moșule! Ți-am adus paiele!

Iote că a auzit. Vine agale spre fereastră, se clatină: se vede treaba că s-a cam cherchelit...

- Ce s-a întâmplat? - întrebă și gădila cu mustața geamul ud. Și-i roșu la față, de zici că acuși plesnește.

- V-am adus, - zic, - paiele.

- Aha. Păi, descarcă-le uite colo, lângă hambar și intră să te încălzești.

I-auzi: „să te încălzești“, zice. Știam eu c-o să mănânc în seara asta! Da' ce-o fi pe masa lor? Mă, da? căscat mai sunt! Am văzut totul - muierea, scrinul, sfinții, iar mâncarea n-am văzut-o... Ei, mai am timp s-o văd. De vreme ce mi-a zis „intră“, înseamnă c-am s-o văd. Numai să termin rețorț treaba.

Mă cațăr sus în sanie și ajung aproape de hogașul moșului. Se aude chiar cum se zbat în el spirii dușii casei: îi scutură moșului funinginea... Iar vântul suflă, de răvășește paiele. Mă tot bușește și mă bușește în spinare. Numai de nu m-ar arunca jos. Că odată m-a aruncat. Ca pe o surcea: doar vâj și - buf de pământ. Am rămas lat. Da' m-a văzut brigadierul - se întâmplase lângă grajduri - și unde nu se pune pe răs. „Ce flăcău ești, zice, dacă și vântul te doboară!“ Iar mie mi-a luat respirația, nu pot să mă mișc și nici să scot vreo vorbă. În schimb, i-am aruncat o căutătură, cum merita...

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Corneliu IROD

DISCURSUL PREȘEDINTELUI UCRAINEI LA CONFERINȚA DE PRESĂ „STRATEGIA-2020“

Stimați compatrioți,
domnilor jurnaliști,

Ucraina se află, astăzi, în fața întrebării „A fi sau a nu fi“, care se pune cu aceeași acuitate cu care și-a pus-o acum sute de ani eroul renumitei opere a lui Shakespeare.

Am dărâmat tirania. Am confirmat opțiunea europeană. Au rezistat într-un război greu cu dușmanul din afară. Și nu am nicio îndoială că pacea în mod sigur nu e departe.

Dar provocarea internă care stă în fața noastră nu este mai mică decât amenințarea din Est. Corupția, sărăcia, înapoierea economică sunt cei mai puternici aliați ai teroriștilor și ai intervențiștilor. Căci ei nu au luptat cu noi pentru anumite raioane ale Donbasului unde și-au făcut sălaș cei rămași în viață. Scopul lor a fost de a distruge statul nostru, de a nu ne lăsa să ne ridicăm ferm în picioare și de a nu deveni un proiect de succes demn de urmat.

De aceea, afirm că suntem în situația de „A fi sau a nu fi“. De aceea, reformele sunt pentru noi atât de arzătoare. Sunt convins că drumul prefacerilor tectonice complexe nu trebuie să-l parcurgem la pas, ci alergând! Puterea ucraineană și eu ca președinte al Ucrainei avem voință politică în acest sens. Cale de întoarcere, desigur, nu există fiindcă acolo, știți și dumneavoastră, ce și cine ne așteaptă. Iar noi, la fel ca în acea pildă biblică, nu trebuie să privim înapoi.

Discursul despre viziunea mea asupra „Strategiei 2020“ dați-mi voie să-l încep cu filosofia. Așa cum scria Hryhori Skovoroda în poezia „De libertate“: „în comparație cu libertatea tot aurul este doar noroi“.

Aș vrea să discut deschis cu întreaga societate pe ce valori vrem să construim noua țară.

Trăim evenimente neobișnuite în vremuri neobișnuite. Niciodată nu va mai fi la fel ca înainte de Revoluția demnității, de războiul nostru civil pentru apărarea independenței și de lupta noastră care nu era doar o bătălie, ci un adevărat război pentru pace.

S-a întâmplat să fim noi aceia cărora le-a fost aruncată această provocare cu care nu s-a confruntat nicio țară europeană de la cel de al Doilea Război Mondial. Este prima încercare în istoria modernă a continentului nu numai de reconfigurare a frontierelor, ci și de ștergere de pe hartă a unei întregi țări. De a distruge o mare națiune europeană, conștientă de istoria sa, de tradiții, de soartă comună, de trecutul glorios și de viitorul său strălucit. Dar dușmanul s-a înșelat amarnic. El ne-a făcut și mai puternici. Națiunea politică ucraineană s-a consolidat în toate regiunile. În cele vestice și estice, în nordice și sudice. Iar centrul Ucrainei le cimentează cu nădejde. Dragostea de patrie, lupta comună a ucrainofonilor și a rusofonilor pentru Patria lor, pentru libertate, demnitate și pentru dreptul de a avea viitor au anulat împărțirea țării după criteriile geografic, etnic, lingvistic și confesional. Cetățenii Ucrainei au fost, sunt și vor fi o familie unită.

Dar ceea ce ne-a hărăzit soarta nu a avut doar darul de a consolida solidaritatea populară, ci a unit Europa, întregul spațiu transatlantic. Lunga perioadă de viață stabilă și prosperă a slăbit Europa, a creat iluzia unei păci veșnice. Ca și cum valorile europene au învins și sunt împărțite în tot spațiul de la Lisabona până la Vladivostok, fără nicio excepție.

Dar pacea s-a dovedit a fi fragilă. Construcția care a asigurat-o - nesigură. Și nimeni nu se mai simte în siguranță. Dușmanii Europei nu împărtășesc valorile ei care constituie baza civilizației europene. A devenit evidentă încercarea de a

întoarce Europa în perioada pe care istoricii o numesc „trecuturi dureroase“. În epoca confruntării marilor puteri și a frontierelor puse sub semnul îndoielii nu numai în Europa, ci și în întreaga lume, a sferelor de influență și a luptei pentru spațiu vital.

Nu mai puțin evidentă a fost și rămâne încercarea de a băga zădărnici între cele 28 de țări membre ale UE. A fost evident, de asemenea, că se miza de faptul că SUA nu vor găsi un limbaj comun cu cele 28 de state ale UE. Mulțumesc lui Dumnezeu că nici aceste planuri nu au avut sorți de izbândă.

Ucraina și ucrainenii sunt aceia care prin lupta lor curajoasă pentru Europa și valorile europene au slăbit tendințele centrifuge în UE. Au unit și au consolidat această uniune și întregul sistem de solidaritate transatlantică. Mii de ucrainenii și-au jertfit viața nu numai pentru Ucraina, ci și pentru Europa visată de generații.

Noi am avut prea mult de suferit în tabăra socialistă pentru a permite cuiva să pună iar cortina de fier la granița noastră de vest.

Tocmai din această cauză, la granița noastră de est se află avanpostul luptei pentru o Europă unită. De aceea, Ucraina este susținută atât de puternic de comunitatea țărilor democratice și a popoarelor lumii. Și convingerea că victoria noastră finală va fi o victorie a întregii Europe.

Revoluția ucraineană din anii 2013-2014 trebuie privită ca un mare eveniment istoric. Ea este cea care încheie un lung proces de revoluții naționale democratice, început în Olanda încă în secolul al XVI-lea. Ea este asemănătoare cu războiul de independență din America când cetățenii liberi au reușit să reziste în fața metropolelor coloniale și și-au câștigat libertatea. Ea și-a însușit deviza revoluției franceze „Libertate, egalitate, fraternitate“. Demnitate. Libertate. Viitor. Oare nu este asemănătoare formula valorică a revoluției ucrainene? În această paralelă istorică există o veste bună și una rea. Bună: ușa UE este deschisă pentru noi. Sunt ferm convins de acest lucru. Sunt tot mai multe voci în Europa care spun acest lucru. Ultima dată, aceasta s-a consemnat în hotărârea Parlamentului European adoptată, săptămâna trecută, după ratificarea concomitentă cu Rada Supremă a Ucrainei a Acordului de Asociere. Sunt convins că evenimentele din Kiev și Bruxelles ne-au sădit speranța fermă, chiar convingerea că vom putea obține, în viitorul apropiat, perspectiva de a deveni membri ai UE. Da, avem tot dreptul de a bate la această ușă. Oamenii civilizați bat la ușă chiar și atunci când ea nu este închisă și fără a fi poftiți, nu intră.

În același timp, însă, este și o veste mai puțin îmbucurătoare: revoluția noastră a învins cu o întârziere de câteva secole. Iar noi avem la dispoziție doar câțiva ani pentru a recupera decalajul critic. Sunt convins că noi nu trebuie pur și simplu să pășim pe acest drum, ci să alergăm, să zburăm. Scopul reformelor noastre ambițioase este acela de a atinge standarde de viață europene și de a ne pregăti pentru ca în anul 2020 să depunem cererea de intrare în UE.

Tocmai de aceea planul nostru național de reforme se numește „Strategia 2020“. Pentru că doar reformele sunt capabile să satisfacă așteptările revoluționare ale cetățenilor ucrainenii, ale părții active a societății noastre. Alternativa va fi un puternic protest. Numai reformele vor oferi un răspuns la pretențiile potențialilor investitori străini. Alternativa - rămânerea în stare de izolare cu Rusia. Reformele reprezintă nu numai o cale spre dezvoltare durabilă. De ele depinde însăși existența noastră. De aceea am și spus la început că, în acest moment, în fața Ucrainei se pune problema

de „a fi sau a nu fi“. Și sunt convins, desigur, a fi. Iar pentru a fi trebuie să renunțăm la modelul politico-economic neofeudal. Să demontăm mecanismul care îmbogățește un cerc restrâns de oligarhi și al birocrăției corupte care, practic, au privatizat statul.

În majoritatea țărilor lumii este considerat ca fiind normală acea ordine socială în care un cerc restrâns de persoane, construit pe o rețea coruptă de relații personale, beneficiază de accesul la cele mai valoroase resurse și la cele mai profitabile tipuri de activitate.

Din nefericire, Ucraina face parte și ea din această majoritate. Dar, cele mai de succes țări au creat ordinea socială a accesului liber, cu posibilități egale pentru oameni de a se folosi de resurse, de a se ocupa de orice fel de activitate. Cu concurență în economie și politică, cu respectarea procedurilor democratice și de piață. O asemenea țară este a tuturor, nu doar a celor aleși. O astfel de ordine există în întreaga Europă de Vest de zeci de ani, iar în unele țări de sute de ani.

Pe noi, însă, trebuie să ne inspire exemplul ultimelor decenii, adică al celor 25 de ani în care vecinii noștri din Europa Centrală au lepădat manta sovietică gri. Ele au reușit deja să se îmbrace într-o manieră elegantă, europeană. Practic, s-au alăturat cercului de state cu ordinea socială a accesului deschis și, în consecință, cu un nivel de viață mult mai ridicat.

Cu ce suntem noi mai prejos?

Principala cauză a tergiversării pare a fi evidentă și clară - este războiul, cele o sută de zile în care nu numai eu ca președinte, ci întregul nostru popor ducea războiul pentru pace ce ne capta, evident, atenția, resursele și energia. Dar eu nu am nicio îndoială că planul meu de pace se va realiza.

Războiul trebuie să fie, cu atât mai mult, un argument în plus în favoarea schimbărilor. Reformele trebuie să fie sistemice și să cuprindă concomitent toate instituțiile politice, economice și sociale. De aceea, „Strategia 2020“ prevede peste 60 de reforme și programe speciale care trebuie începute aproape concomitent.

Planul pare să fie peste puterile noastre, dar să ne amintim de zicala: „Ochii se tem, dar mâinile fac“.

Când am început să discutăm planul, am fost sfătuiți să nu începem să reformăm toate sferile societății pentru a nu ne atrage mulți dușmani, mulți opozanți ai reformelor... Pe mine nu mă interesează cine nu agreează reformele. Pentru mine este important că poporul ucrainean este pentru reforme. Și aceasta înseamnă că suntem invincibili. Sunt convins că noi nu avem pur și simplu o altă alternativă. Tocmai de aceea, cu o sută de zile în urmă, o echipă de specialiști ucrainenii a demarat elaborarea acestui plan de reforme.

Am stabilit ca el să cuprindă opt sfere prioritare. Schimbările preconizate în aceste sfere urmează fie să rezolve cele mai acute probleme, fie să creeze premise instituționale pentru realizarea altor reforme.

Așadar, prioritățile noastre sunt: reformă anticorupție, înnoirea puterii și a aparatului birocratic, reforma judiciară, reforma organelor de ordine, descentralizarea și reforma administrației de stat, reforma fiscală, dereglementarea și dezvoltarea liberei inițiative, reforma sistemului de securitate și apărare - cea mai actuală. Aș mai adăuga la acestea două programe speciale urgente - independența energetică a statului nostru și promovarea Ucrainei în lume.

Căci Ucraina ca brand pozitiv a obținut un capital extrem de înalt care trebuie convertit într-un puternic flux de investiții străine în economia ei.

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape